

BOŠNJAČKI GLAS

INFORMATIVNO GLASILO BNZH

SIJEČANJ/VELJAČA 2026.

BROJ 94

ISSN: 1846-3215

Midhat Ajanović Ajan

- ✱ **RIJEČ UREDNIKA** Manifestacijska autonomija
- ✱ **IN MEMORIAM** Sena Kulenović preselila na Ahiret
- ✱ **ADISA BAŠIĆ: KNJIGA O ALMIRU**
- ✱ **DANIELA ČOLIĆ: Dijadema Hercegovine**
- ✱ **DARKO CVIJETIĆ: BILJEŠKARICA**
- ✱ **BRANO LIKIĆ: Glazbene interpretacije poezije Abdulaha Sidrana**
- ✱ **DEJAN SLAVULJICA: Ilustracija i plakat, izložba**
- ✱ **HADIS MEDENČEVIĆ: Čovjek na istoku, izložba**
- ✱ **JASNA HANIĆ: Sjećanje na moju Bosnu**
- ✱ **TAHIR MUJIĆIĆ: 'Sve je tu, život i smrt, smijati ćeš se, plakati i sanjariti. I bit će ti žao kad završi'**

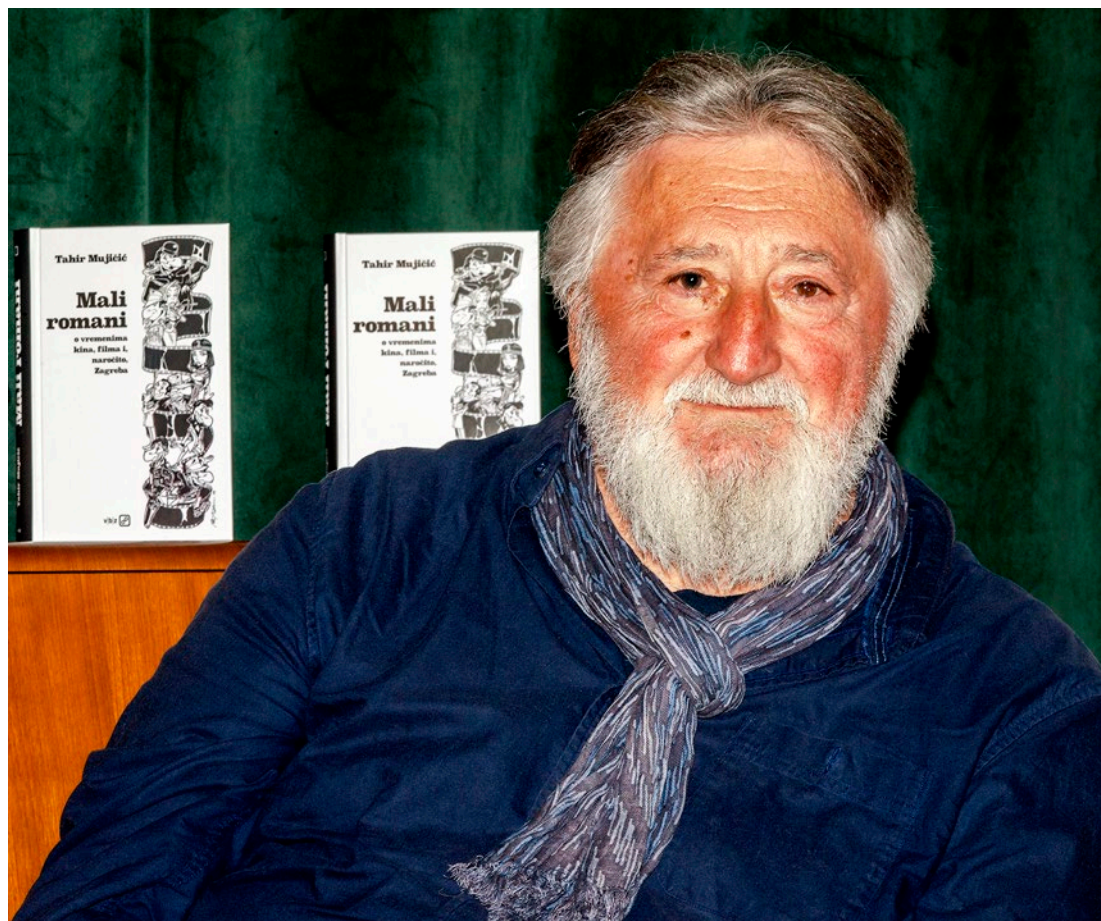

Foto: Nikola Šolić

TAHIRA MUJIČIĆA nemoguće je uklopiti u ijednu domaću znanu nam književnu tradiciju. I to je njegova prednost i bolan usud: biti prepoznat kao drukčiji. Uvijek i svemu bio je ponajprije hodajući teatar, ali shvaćen kao život sam: sve pjesničke knjige su tematska uprizorenja; zbirke priča poput komedija; roman otmjeno starinski i romantičarski uz pregršt humora. Sve njegove knjige pratila je tiha recepcija u dobu marketinške buke. Imao je odanu publiku koja je usmenom predajom prenosila vijest o štivu koje obvezno valja pročitati: „sve je tu, život i smrt, smijati ćeš se i plakati, sanjariti i biti na jedinstvenoj pozornici, i bit će ti žao kad završi“.

Manifestacijska autonomija

Puno ranije nego proteklih godina, Savjet za nacionalne manjine već je početkom veljače donio *Odluku o rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2026. godini*. Ponovno je za desetak posto, što je čini se već trend, povećan ukupni iznos za nacionalne manjine u Hrvatskoj, što je svakako pohvalno.

Kada je riječ o informiranju i izdavaštvu, što jest važna značajka za prepoznatljivost i afirmaciju nacionalnih manjina, pa i za jačanje njihove kulturne autonomije, primjetno je smanjivanje financijskih potpora za takve programe. Razloge možemo tražiti i u nedovoljnoj svijesti o važnosti izdavaštva, posebice informiranja, i po svemu sudeći manjku takvih programa. Većinom je riječ o predlaganju projekata iz područja kulturnog amaterizma i manifestacija. Naime, tek 5 od oko 25 udruga i zajednica bošnjačke manjine prijavljuju opsežnije programe informiranja i izdavaštva. Kad pogledamo ukupne iznose sufinanciranja programa iz tog područja u protekle četiri godine, od 124.500 € za 2023. pa 156.800 u 2024. te čak 232.600 lani i onda svega 183.000 € za ovu godinu, vidljiva je upitna 'dinamika' u tim potporama. Veći dio ukupnog godišnjeg iznosa namijenjen je informiranju kroz tiskana izdanja, a gotovo su neznatni iznosi traženi za potpore digitalnim izdanjima i web stranicama.

Po svemu sudeći valjalo bi detaljnije istražiti razloge tome i kako se uopće razumijeva sadržaj sintagme „kulturna autonomija“, o čemu smo ranije pisali. Jer ona je i PRAVO nacionalne manjine da samostalno upravlja svojim poslovima kroz obrazovanje, kulturu, medije i komunikacije na općoj razini. No, ostaje za raspravu u kojoj mjeri institucija koja odobrava iznose sufinanciranja za prijavljene programe svojim odlukama ocjenjuje u kojoj mjeri, primjerice manjinski medij, pridonosi očuvanju etničkog, kulturnog, jezičnog i općenito identiteta te manjine ili pak koliko taj medij utječe na politička i društvena kretanja u široj sredini.

Najzad, Savjet za nacionalne manjine svake godine u javnom pozivu udrugama i ustanovama nacionalnih manjina ističe kako će sredstvima državnog proračuna sufinancirati programe za ostvarivanje kulturne autonomije u područjima **informiranja, izdavaštva**, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija. Dok, prema prijavljenim i sufinanciranim programima, čini se kako za prve dvije stavke ima ponajmanje interesa.

IMPRESSUM

BOŠNJAČKI GLAS Informativno glasilo Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske ISSN: 1846-3215 • **Izdavač Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske** • Za izdavača **Adis Keranović** • Glavni i odgovorni urednik **Bosiljko Domazet** • Zamjenici glavnog urednika **Sead Berberović, Mirela Čaušević** • Fotografije **Ognjen Karabegović, Nikola Šolić** • Dizajn **Damir Bralić i Andrija Mudnić** • Prijelom i Tisak **Grafomark d.o.o., Zagreb** • Naklada 600

Tiskano uz financijsku potporu iz Državnog proračuna RH posredovanjem Savjeta za nacionalne manjine. Tekstovi izražavaju stavove autora, a ne redakcije ili nakladnika. Misija časopisa je prenositi mišljenja i stavove o raznolikim problemima i zbivanjima te tako pridonijeti dijalogu. Svoje radove, tekstove i fotografije šaljite na mail **bosnjackiglas@gmail.com** Posjetite **www.bnzh.hr** i **FB Bosnjacki glas**.

In memoriam

Sena Kulenović preselila na Ahiret

Na pragu svoje 60. godine, 22. veljače 2026. godine, na Ahiret je preselila Sena Kulenović, kći rahm. Tahire rođ. Bajbutović i rahm. dr. Muradifa Kulenovića.

HO

Jedna je od utemeljitelja Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske. Osnivačka skupština, s tada važećim nacionalnim imenom Musliman, (kasnije BNZH) održana je u Zagrebu 22. maja/svibnja 1993. godine u vrijeme najteže ratne godine i borbe za očuvanje države i naroda. Kao studentica Sena Kulenović biva izabrana za članicu Glavnog odbora BNZH.

Od tog vremena, Sena Kulenović posebno je angažirana u promicanju identiteta i kulture Bošnjaka u Hrvatskoj, a kao povjesničarka umjetnosti ostavlja prepoznatljiv profesionalni trag stručnim radovima za Hrvatski restauratorski zavod gdje je zaposlena. Objavila je niz stručnih i znanstvenih radova i tekstova iz područja sociologije, historije, prava i povijesti umjetnosti. Osim na profesionalnom planu društveno je aktivna prevoditeljica, novinarka i scenaristica.

Također, bila je glavna urednica godišnjaka **Bošnjačka pismohrana**, u izdanju Bošnjačke nacionalne zajednice za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju, članica Predsjedništva Kulturnog društva Bošnjaka Hrvatske **Preporod** te članica redakcija časopisa **Behar** i **Preporodov Journal**. U nekoliko je mandata bila u Vijeću bošnjačke nacionalne manjine Grada Zagreba, gdje je dosljedno zastupala interese zajednice, insistirajući na institucionalnoj vidljivosti, programima kulturne autonomije i afirmaciji bosanskog jezika i kulturne baštine.

Kao scenaristica dokumentarnog filma **Biti Bošnjak** (2021), pokušala je artikulirati temeljno pitanje – što znači biti Bošnjak u suvremenom europskom kontekstu, izvan stereotipa i političkih redukcija. Kao scenaristica i koredateljica potpisuje dokumentarno-igrani film **Snovi jednog Roma**. Godine 2007. dobila je nagradu Grada Rijeke „Ivo Kalina“ za izložbu **8372 Nisu došli**, posvećenu sjećanju na genocid u Srebrenici.

Ispraćaj Sene Kulenović, dženaza i ukop održani su 26. 2. na zagrebačkom groblju Miroševac.

Molimo Allaha, dž.š. da joj se smiluje, oprostí grijehe i uvede je u dženetske ljepote, a porodici podari sabur.

Mogu li nas knjige učiniti boljima

U knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu, 22. siječnja 2026. predstavljen je roman *Knjiga o Almiru*, autorice ADISE BAŠIĆ, u izdanju sarajevsko-zagrebačkog nakladnika Buybook.

Predstavljanje knjige vodila je književnica, prevoditeljica i sveučilišna profesorica ĐURĐICA ČILIĆ, a uz autoricu o knjizi su govorili i književna kritičarka JAGNA POGAČNIK i pisac MILJENKO JERGOVIĆ. Svi oni naglasili su kako je riječ o knjizi koja je vrlo važna za potpunije razumijevanje naše prošlosti, posebno ratova devedesetih godina na području bivše Jugoslavije, a možda, napokon, i za okončanje tih ratova za koje se čini da i danas traju. Priča je to koja nas ne može ostaviti ravnodušnima, koja nas pogađa istinom ili istinama koje nije uvijek ugodno čuti.

Na početku Đurđica Čilić istaknula je da je roman *Knjiga o Almiru* bio kandidiran i ušao u uže izbore i u finala skoro svih važnih književnih nagrada u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, ali nijednu nije dobio, što ona smatra nepravednim, ali na neki način i očekivanim, možda zbog njegove intrigantne teme, kao i neuobičajenog pristupa autorice. On govori o stvarnoj osobi Almiru Smajiću, čija se tragična sudbina sama po sebi nameće kao književna tema.

A tko je bio Almir? Ukratko je to Miljenko Jergović opisao ovako: „Rođen i odrastao u Bijeljini, malo prije rata završava vojnu akademiju, inženjerijski smjer, i u ranu jesen 1991. kao potporučnik JNA biva poslan na Vukovar. Gine u studenom, od snajperskog metka, dok zapovijeda postavljanjem minskog polja negdje na prilazima gradu. Desetoga travnja 1992. bijeljinske vlasti Ulicu braće Jakšića preimenuju u Ulicu potporučnika Smajića. Deset dana ranije srpske paravojne jedinice, predvođene Željkom Ražnjatovićem Arkanom, izvršile su u gradu pokolj nad muslimanima. Poimenični spisak broji 48 žrtava. Iz Bijeljine i iz Semberije protjerana je, u travnju i svibnju, većina ljudi s muslimanskim imenima, i započelo je rušenje džamija. Iz Bijeljine je protjerana

i obitelj Almira Smajića. Ostala je samo ulica“. (<https://www.jergovic.com/ajfelov-most/roman-o-voljenom-djecaku-neprijateljskom-vojniku/>)

Knjiga od krhotina sjećanja

I to je samo po sebi doista izazovan okvir za priču. No, to je ujedno i okvir, izazov i biljeg u životima svih onih koji su Almira poznavali ili ih se njegov život (i smrt) na neki način dotiču. Adisa Bašić na sebe je preuzela složenu zadaću da na temelju njihovih sjećanja načini knjigu, koju će Đ. Čilić nazvati dokumentarno-fikcionalnim romanom, u kojem autorica literarno oblikuje faktografski materijal. A kakav je izazov bio za nju pisati takvu knjigu svjedoči i podatak da ona nije tek nepristrani promatrač, već je supruga njegova brata te da zajedno s obitelji i prijateljima povremeno dolazi u Bijeljину na godišnjice Almirove smrti. Njezin roman i započinje opisom jednog takvog odlaska u Bijeljину.

„Pošto je okvirna priča o odlasku u Bijeljину, to je nešto od čega sam krenula. Međutim, struktura romana malo liči na neku harmoniku, jer su u tu priču o odlasku na jednu godišnjicu Almirove smrti udjenute epizode koje su vrlo različite. Negdje su to intervjui, negdje putovanja da se nekog sretne, negdje je to moje razgledanje predmeta... Ja zapravo sve do kraja pisanja nisam znala kakav je Almir bio i otuda taj pomalo detektivski ton koji nas nekako vuče sve zajedno kroz tu knjigu, zato što sam i ja otkrivala pišući“, reći će Adisa Bašić o nastajanju svojega romana.

Posljednji intervju u knjizi je razgovor autorice s njezinim suprugom, Almirovim bratom, za kojeg kaže da je bio i nadahnuće i velika podrška u nastajanju knjige. Taj je razgovor trajao dugo i bio bolan za oboje, ali je ujedno bio i vrlo vrijedno iskustvo. Za nju je, međutim, posebno inspirativno bilo pažljivo uređivanje toga razgovora do najsitnijeg detalja, što je bio mukotrpan rad, utoliko teži što je svaka njezina intervencija čitatelju morala ostati nevidljiva.

„I to može stvoriti zabludu, da ljudi onda ne vide taj stilski postupak nego kažu: Ma da, to je dokumentaristika, ti prepisuješ život, tu knjigu napisao je život sam. Meni je žao kad netko to vidi tako, zato što mislim da je ono najljepše i najkreativnije, da je zaista ta jedna prelijepa demijurška igra, upravo to stilizovanje. Život jeste važan izvor za književnost, ali nije književnost sama. On je materijal koji treba prepravljati i oblikovati, i to je za mene nešto veličanstveno, što ja jako volim da radim. Mislim da je to umjetnički posao“, istaknula je Adisa Bašić.

Na pitanje voditeljice je li pišući došla u napast da intervenira u priče i sjećanja svojih sugovornika – koji su se različito sjećali Almira

pa su njihovi iskazi međusobno proturječni i *neuvezani* – da ih malo prilagodi kako bi ih spojila u neku koherentniju i homogeniju priču, autorica odgovara:

„Nisam, zato što je ta ‘raščupanost’ zapravo korespondirala s onim kako ja život vidim, osjećam i volim. Upravo ta proturječja. Meni je vrlo važna tema i okupira me to kako smo mi, u zavisnosti od toga s kim komuniciramo, zapravo vrlo različiti, kako s nekim možemo biti umiljati i dragi, prema nekome pokazivati neku sadističku crtu, prema nekom biti potpuno ravnodušni – meni je uvijek čudo da je sve to u jednoj osobi. A ova knjiga je dijelom bila povod da vidim kako to izgleda i koliko je zapravo ljudsko sjećanje. Na trenutke sam bila razočarana, pitala se kako da uopšte napišem knjigu kad su ovo samo krhotine... Kao da su svi zapamtili samo ono naizgled beznačajno. A onda opet, živeći s tim materijalom jako sam promijenila osjećaj za to što je beznačajno, a što nije. I onda sam negdje počela uviđati ljepotu toga i negdje pred kraj mislim da su se počeli ukazivati obrisi nekog lika, za kojeg volim vjerovati da je možda podsjećao na Almira.“

Kolektivna i osobna prošlost

Književnu kritičarku Jagnu Pogačnik voditeljica Čilić pozvala je da usporedi knjigu Adise Bašić sa sličnim djelima nastalim na području regije i procijeni po čemu je ona drukčija i važna. No, po njezinu mišljenju *Knjigu o Almiru* teško je uklopiti u neki post-jugoslavenski književni kontekst u dokumentarističkoj i ostaloj prozi, među ostalim i zato što izmiče svakoj žanrovskoj ladici u koju bi je netko želio strpati.

„Ta je knjiga važna zato što baca u lice etno-nacionalnim narativima ono na čemu oni počivaju i u Hrvatskoj, i u Bosni i Hercegovini, i u Srbiji, i svugdje gdje se ona čita, i upravo po tome je ona iznimno važna za ove zajednice“, rekla je J. Pogačnik te nastavila. „Ovdje nije toliko riječ o dokumentarističkoj prozi, koliko nečemu što se zove testimonijalna književnost. Ona je vrlo često ispovijed u prvom licu, ali ovdje je i taj žanr narušen, budući da nemamo jednog svjedoka, već ih imamo mnogo, namjerno mnogo istina koje se u tu knjigu unose, mnogo svjedočanstava koja onda čine mozaik. A kada govorimo o toj književnosti pamćenja, koja je vrlo važna i u 20. i u 21. stoljeću, kako za kolektivnu tako i za osobnu prošlost, iznimno je bitno da ova knjiga na

neki način i tu književnost propituje. Zato što u njoj tekst nije medij prenošenja sjećanja nego on tek stvara sjećanje – i po tome je ona za mene iznimna. Ona nije dokument o sjećanju, nego je zapravo stvaranje sjećanja samog, što je, s identitetom autorice, odnosno pripovjedačice, iznimno važno. Ona, na taj način ne poznajući osobu o kojoj piše, zapravo i sebi stvara sjećanje na osnovu nečijih tuđih sjećanja“.

Procijenila je na kraju da je to svakako jedna od najvažnijih knjiga koje su napisane o našim ratovima dodavši: „Kad sam razgovarala s Adisom, rekla sam da imam osjećaj da, kada bi ova knjiga bila promovirana u Vukovaru i kada bi bila promovirana u Bijeljini, da bi to, na neki način, bio kraj ovih naših ratova“, no ujedno je i izrazila sumnju da je to moguće.

Što je to što tu knjigu čini tako snažnom, unatoč tome što njezin glavni junak biva tako strašno ambivalentan, pitanje je koje je zatim Đurđica Čilić uputila Miljenku Jergoviću.

„On zapravo i nije njen glavni junak, već je, na neki način, glavni problem knjige. On je istovremeno jedna poluandeoska figura u životima svojih bližnjih, u životima prijatelja, pa čak i u sjećanju jedne zajednice. Istovremeno, on je neko tko je poginuo dok je sijao minsko polje kod Vukovara. Tu već osjetimo jednu stravičnu opreku. Osjetimo naprosto užas. Nakon što knjigu pročitamo, ono što mi o njemu možemo reći i zbog čega je on nama važan, jest to da je Almir bio jedan od onih ljudi koji su meni, u mom doživljaju svijeta, strašno bliski i kojih znam mnogo u raznim vremenima, koji su jednostavno bili na takav način ispravni i na takav način socijalizirani i na takav način emocionalno možda čak i naivni, da nisu prepoznali trenutak kad treba izdati zajednicu. Kad treba izdati domovinu, kad se treba sa stanovišta trenutka početi baviti kriminalom, da bi se spasilo sebe, svoje bližnje, neki ideal nečega. I onda naprosto stvar ponekad završi onako kako je završila. To kako je za njega završila nije tema ove knjige. Tema ove knjige je to kako je to završilo za druge i to na vrlo slojevit i raznolik način“, odgovorio je Jergović, te nastavio:

„Ovo je knjiga koja govori o nečem što je neizgovorivo. Koja govori o ljudima koji su imali svoga bližnjeg s kojim se dogodilo nešto što izlazi izvan moći jezika. I o čemu se može samo šutjeti. U ovoj knjizi je jako fino provlačen taj motiv Almirovog brata koji o Almiru uglavnom šuti. Koji ne govori ništa ili ono što govori nije ono za što ti znaš da bi on zapravo htio ili trebao ili mogao ili morao reći. Nego je to ono što se još jedino može izgovoriti, jer sve drugo je postalo neizgo-

vorivo. I mimo toga, sve što se događa u ovoj knjizi s tim likom zapravo govori o tome. ... Ono što autorica radi ili, bolje rečeno, ono što lik pripovjedačice radi, jest da ona svome mužu, ocu svog djeteta, čovjeku svog života, vraća njegovoga brata.“

Najvažnija knjiga o ratovima u bivšoj Jugoslaviji

Na kraju je Jergović objasnio zašto je za njega osobno *Knjiga o Almiru* najvažnija knjiga o ratovima u bivšoj Jugoslaviji.

„Ona mi je pružila mogućnost da samom sebi objasnim nešto što me muči već 30 i kusur godina. Muči me od onog dana kad je prvi metak probio staklo moje sobe u Sarajevu i kad je prva minobacačka granata pala u moju *bašču*. Mene muči ko je ispalio taj metak i ko je ispalio tu granatu. Svemu što sam naučio u školi, svemu što sam učio čitajući književna dijela i što mi je nametnuto kao teror konstrukcije neprijatelja ja dugujem zapravo svoju muku. Jer neprijatelj se uvijek i posvuda konstruira kao utjelovljenje zla: kao neki perverznjak, manijak, amoralan čovjek ili barem psihopat. Ali takvih je u svakom ratu manjina. A u ovoj knjizi sam svojim očima mogao vidjeti kako je možda izgledao čovjek koji je negdje iznad Sarajeva ispalio metak koji je završio u zidu moje sobe i kako je izgledao onaj koji je ispalio tu minu od 82 mm, koja je u krajnjoj liniji i mene i moje bližnje mogla osakatiti ili ubiti. Ta vrsta saznanja je dragocjena. Jer, dok mi nakon nekog rata, makar i 300 godina kasnije, ne shvatimo razloge, osjećaje, motive, dok ne prepoznamo u sebi unutarnji svijet onoga ko nas je *ubio* – mi nećemo izaći iz rata, rat neće biti gotov i, u krajnjoj liniji, nama neće biti lakše. Od ove knjige u tom smislu bi zaista nekome moglo biti lakše, a pri tome taj neko je zapravo onaj koji je bio na drugoj strani od one na kojoj je bio Almir. To je, dakle, drugi sloj ove knjige“.

Iako je puno toga u knjizi, Đurđica Čilić je upitala autoricu koji je bio ključni imperativ koji je dirigirao njezinim načinom pisanja, odnosno procjenom što uključiti, a što izostaviti, od čega može ili mora, a od čega ne može odustati.

„Pa čudno je, nekako čovjek vjeruje za sebe da je neka, manje više, fina osoba. A onda, kad piše, javlja se neki beščutni stvor koji, nakon što vrlo suosjećajno sluša sve te tužne priče, kad to sve stavi na stol ispred sebe, važe da li to tekstu treba ili ne. I tu sam se malo prestravila pred samom sobom. Jer, koliko god ja ljudski suosjećala, moje veliko pitanje je sve vrijeme kako napisati tu knjigu. I taj metatekstualni moment je meni strašno važan, kako se iznijeti sa svom tom tugom, s tim bolom i s tom ljepotom i sa svim time što se podastire preda me. ... I eto, kad negdje progovori ta čudna *zvijer zvana pisac*, bilo mi je to interesantno gledati“, priznaje Adisa Bašić.

„Postoji taj motiv ove knjige kojeg će se vjerojatno svi prvo uhvatiti kad govore o povijesnom ili o društveno-političkom ili o etno-nacionalnom kontekstu knjige“, podsjetio je Miljenko Jergović. „Činjenica da je Almirova porodica protjerana iz Bijeljine i, da se tako izrazim, da je izgubila dom, a dobila ulicu, ta činjenica je, sa stanovišta naših svinjarija balkanskih, gotovo pa tragikomična. Ali istovremeno ona zalazi upravo u taj prostor neizgovorivog. Jer iza te činjenice stoji nešto što je kao ideja najmračnije zamislivo, a to je da, ne samo da su oni ostali bez sina i brata, nego su ostali i bez njegovog imena i bez mogućnosti da ga smatraju svojim. To je kao ideja gubitka nešto što zaista ima antičke razmjere. A ono što je dobro i veličanstveno u ovom romanu je što Adisa Bašić nije nigdje radila barokne intervencije na takvim stvarima, nije ih ukrašavala, raspjevala ni pojačavala.“

Na kraju je Đ. Čilić upitala autoricu kako se nosi s pojedinim iskrivljenim ili negativnim shvaćanjima i tumačenjima svojega romana i kako bi ona sama željela da on bude prihvaćen među čitateljima.

„Ma meni je to zanimljivo, a malo mi je i drago što knjiga ljude i uznemirava i ljuti. Čak i ljude koji me vole. To mi je potpuno novo iskustvo. Moja prijateljica koja je sve vrijeme pratila nastanak knjige, koja se, nakon što je knjiga već bila napisana, sa mnom vozila do Vukovara i išla po tim selima da vidim gdje je Almir poginuo, zbog pukog ljudskog osjećaja da treba da se nađem na tom mjestu, dakle prijateljica koja u tome svemu sa mnom učestvuje, kad pročita rukopis – bude prestravljena! Njoj je roman drzak i neprijatan i to, kako ja otvaram i svoj život i živote ljudi oko mene, nju to jednostavno naljuti. Eto, ranije mi se to nikad nije dešavalo. S druge strane, raduju me situacije kad ljudi o romanu govore kao nečemu što ih je i ogrijalo i nasmijalo. Počasćena sam zaista i ovom večeri i čitanjima knjige koja smo ovdje čuli i posebno mi je drago i važno da se ona čita u Hrvatskoj“, rekla je Adisa Bašić.

A možda će najbolji poticaj čitateljima biti ocjena Jagne Pogačnik koja je uočila još jednu vrijednu dimenziju *Knjige o Almiru*: „Ima ta jedna rečenica gdje pripovjedačica kaže da više ne vjeruje da nas knjige mogu učiniti boljim ljudima. I da toliko ima tog nekog ciničnog svijeta koji je jako načitan, s čime se lako složiti, i da više ne vjeruje da knjige mogu djelovati na dušu čitatelja. Međutim, čitajući ovu knjigu vrati se taj osjećaj vjere da postoje neke knjige koje nas mogu učiniti boljim ljudima“.

(video zapis Vangstream: <https://www.youtube.com/watch?v=nk8lyKpNryo>)

O autorici

Adisa Bašić je bosansko-hercegovačka pjesnikinja i prozaistica, nekadašnja novinarka, danas sveučilišna nastavnica na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, gdje predaje poeziju, kritiku i kreativno pisanje. Doktorsku disertaciju o komičkom pristupu erosnoj ljubavi u južnoslavenskoj lirici obranila je u Grazu, a poslije ju je preradila i objavila u Sarajevu pod naslovom *Erosova manufaktura*. Dosad je objavila pet zbirki pjesama: *Košćela*, *Motel neznanih junaka*, *Promotivni spot za moju domovinu*, *Trauma market* i *Havine rečenice*, te zbirku priča pod naslovom *A ti zaključaj*. *Knjiga o Almiru* njezin je prvi roman.

Predstavljena Bilješkarića Darka Cvijetića

Niz je dnevnčkih izdanja kuće Buybook, biblioteke nastale po pozivu njezina urednika SEMEZDINA MEHMEDINOVIĆA, pa je tako u njoj objavljena i Bilješkarića DARKA CVIJETIĆA, prvi put predstavljena u zagrebačkoj knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića, 10. veljače 2026. istaknuo je voditelj predstavljanja ovog izdanja KRUNO LOKOTAR.

„Bilješkarića, dakle, ima neki neologizam između bilješke i škarice? Makazica, škarica, neke bilješke koje su zapravo na neki način odsječene, postavljene u fragmentiranom stanju i tek spajajući te riječi dobivam cjelinu“, rekao je Darko Cvijetić o naslovu svojih zapisa pod kojim su ukoričeni. Nastavio je o tome da ga je urednik izdavačke kuće Buybook pozvao i pitao bi li vodio dnevnik o tome kako je nastajala predstava u kazalištu po njegovu rukopisu. I to

je ona dilema, kako od dnevnika koji bilježiš za sebe napraviti ono što bi trebalo biti za javnost, dakle objavljeno, upitao se, rekavši kako je to uspio prevladati odlukom da kasnije ne popravlja ili ispravlja ono što je zapisao pristajanjem na taj nagovor.

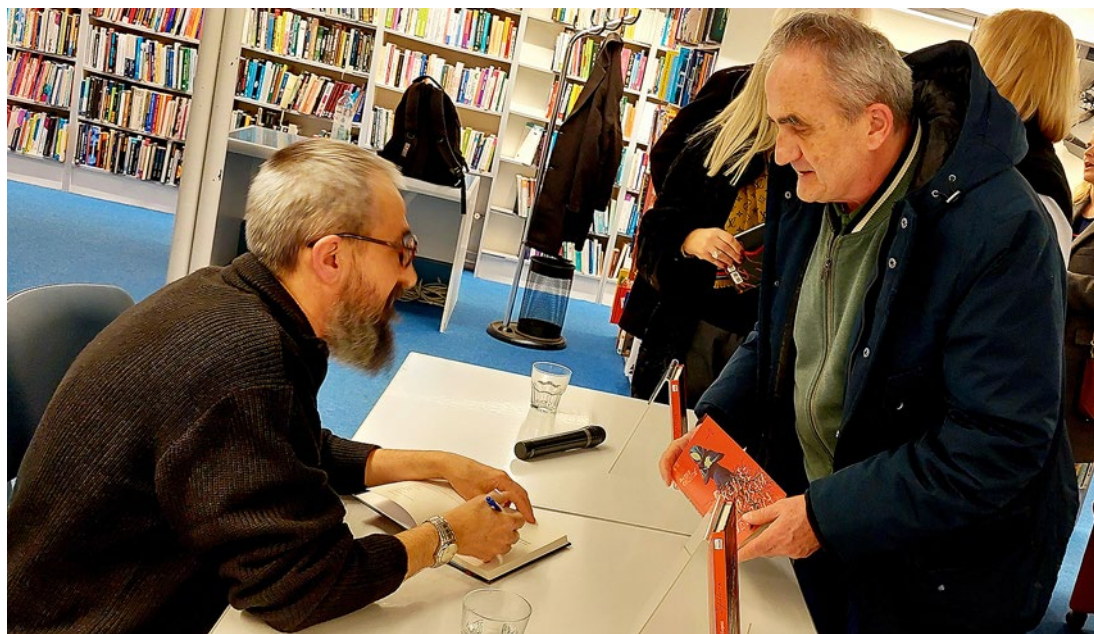
„Ovo što je Darko rekao, tako sam napisao i nisam ništa poslije čistio, zapravo tako i nastaju njegovi romani - oni koji su čitali njegove knjige kad uzmu ovaj dnevnik, to je nekako kao puzzle, slaže se sa svime što je ranije pisao“, rekla je JAGNA POGAČNIK, spominjući termin hypomnemata, starogrčku riječ za bilješku, podsjetnik i to je ono što Darko u ovome dnevniku čini.

I taj naslov jest po sebi hibrid, u njemu imamo škare i škarice i samo bilje. Ima i ješka, dakle neke škarene bilješke ili neke rečenice koje su poškarane - ali koja objedinjuje bilješku i škarice, što su upravo ključne riječi za ovaj dnevnik, nešto što je otrgnuto od neke cjeline.

S obzirom na trilogiju Darka Cvijetića (Schindlerov lift, Što na podu spavaš, Previše mi to. Osam djevojčica) za koju književni kritičari, oni rijetki koji o tome pišu, točno primjećuju da to nije trilogija o ratu, nego o zlu, rečeno je na predstavljanju. Darko piše o onome o čemu bismo šutjeli, ili onome o čemu drugi šute, ili onome što je prešućeno i u tome smislu su i ove izbačene slike unutar dnevnika na neki način kao fusnota onome što je prije pisao. Ali budući da je za njega iznimno važan dramski tekst i kazalište, onda je ovo i didaskalija uz prethodne romane.

Na pitanje kakav je to onda dnevnik, Cvijetić ističe „suprotan od intimnog“, kako kaže Michel Tournier, ističući kako nije doista vjerovao da će ti zapisi ikad izaći van, nego će ostati poput dnevnika koje ionako stalno vodi i zapisuje kao podsjetnik „kako mislim zapravo i da li je to što radim doista u dosluhu s onim što mislim da radim“.

„Svijest o tome da će to netko čitati bila je zapravo dosta problematična i dosta me je umorila na početku, dok se nisam naprosto oslobodio i rekao sebi, sad ćeš to uraditi, pusti da ta rijeka teče i gotovo. I tako sam i napravio sa svim posljedicama toga koje su vidne, koje su me na neki način suprotstavile čak i nekim mojim prijateljima. Ali nisam htio ništa mijenjati, htio sam ostaviti to kako jest zapisano“, rekao je Cvijetić, dodavši kako „pišem da bih svoje misli sebi osvjedočio.

Da bih sebi rasvijetlio, da bih vidio, da bih prepoznao. Da li sam ih doista mislio itd. Taj proces pisanja, po meni jest pokušaj otjelotvorenja sopstvenih misli“.

Bilježkarica je nastala odmah po posljednjoj knjizi iz trilogije „Previše mi to. Osam djevojčica“ i u vrijeme izvedbi kazališne predstave po knjizi „Što na podu spavaš“.

Spominjući to vrijeme, Cvijetić navodi kako mu je bilo iznimno teško igrati tu predstavu, jer „bio sam prinuđen da plovim istom vodom uzvodno i vidio sam koliko je strašno traumatično prolaziti neke doživljaje za koje sam mislio da sam ih ostavio daleko iza sebe“, dodavši: „Jer je činjenica da sam to pisao bez svijesti da će to ikada biti u teatru. Pa i kad je otišlo u teatar, bez svijesti da ću ja igrati u predstavi. Tako da je to bila jedna bitka sa sobom.“

A na drugoj strani, kako kaže, predstava Što na podu spavaš bila je liječenje, traume i redatelj KOKAN MLADENović inzistirao je da igra zbog toga da bi se sa svojom traumom sučelio. Istodobno, ističe Cvijetić, kako živi u preši, u jednom nesigurnom društvu po ono što radi.

„Sredina u kojoj pišem je, znate, vrlo... ajde da tako kažem, u svome sam gradu persona non grata. I to je vjerojatno za pisca idealno stanje, kako to Danilo Kiš kaže, miješani brak vam je sigurno porodična nesreća, ali je literarna blagodat. Tako da, biti u sporu sa sopstvenom sredinom na neki određen način je za pisca dobro jer sam potpuno usmjeren na ono što radim, što trenutačno čitam ili obrađujem, proučavam temu. I mogu satima prolaziti kroz Prijedor ili biti u kafanama da niti ja koga znam, niti mene ko zna. Niti mi se ko obraća. I to je jedno stanje na koje sam iz početka bio jako revoltiran, boljelo me. A onda s vremenom Prijedor i ja egzistiramo, kako se to kaže, suživotski. To je moj grad, ja ga volim, ali on je, čini mi se jednog momenta nekih ranih 90-ih godina odustao od samoga sebe. I još uvijek taj povratak grada gradu traje. Nadam se da će se za moga života Prijedor vratiti sebi, a plašim se, kako sam sve sjeđi, da moja biologija neće dosegnuti tako što“, rekao je Darko Cvijetić.

„Ne mislim da moj jezik, niti je hrvatski, niti je srpski, niti je bosanski, ne želim mu uopće dati kvalifikaciju, kao niti sebi. Identificiram sebe kao post-jugoslavenskog pisaca, ako se to tako

može kazati. Ako je Kiš rekao za sebe da je zadnji jugoslavenski pisac, pa onda sam ja neki predzadnji post-jugoslavenski, nemam pojma. Ali mislim da to zapravo ne bi smjelo da bude upitno, da se to na neki način pita, zbog čega je ovdje potrebna srpska riječ, a ne hrvatska i tako dalje. Meni je sve jedno. Ali kad je snijeg, kad želim da budem nježan, romantičan na zimsku večer, to će biti sneg. Snijeg je meni već bljuzgavica. Jer to to uzima onu, kako bih rekao, onu tišinu. Dakle, ako osjetim da mi tu treba riječ sneg, upotrijebit ću je. Naprosto, hoću da kažem da nemam zazora prema upotrebi riječi, nego naprosto slušam šta mi moj instinkt govori. Ako je ta riječ bilješkaricom, onda je bilješkarica.“

„Počeo sam raditi u Omarskoj u rudniku, koji će kasnije postati čuveni

logor. I te 91. godine su nas sve poslali kućama, ali meni je i staž dalje išao. I to sam ustanovio skoro kad sam se raspitivao oko uvjeta za mirovinu, za penziju, za odlazak. U pozorištu su mi rekli, pa ti imaš povezan staž, sve je normalno. Pa čekaj, čovječe, kako u Omarskoj imam povezan staž, u logoru? Ne, i ti dani se meni vode kao... To je ovako jedan procjep ludila! Moja majka je tad kao Hrvatica dobila otkaz, u istom tom rudniku. A meni je išao staž. Suludo. Ja kao dijete miješanog braka sam doista bio u različitim vrstama sječki. Majka je dobila otkaz, brat je zarobljen u Sarajevu, u kasarni Viktor-Buban na početku rata u Sarajevu. Dakle, naprosto se događaju nekakvi ljudi ekstremi u jako, jako kratkom vremenu. I meni je trebalo, eto, dobrih dvadesetak godina da se odmaknem od svega, da bih sve to mogao sagledati cjelovitije, ili ući u to literarno spreman.“

„Zapravo me frapiralo koliko ima sknavljenja ili tih kvazi religioznosti, kvazi vjere. Za mene je stravično da vidite pun autobus, putnika koji provози kraj crkve i svi se u autobusu krste. To je meni potpuno suludo. Znaete, dođete vozaču i kažete pa zašto vi ne zaustavite autobus pa se i vi prekrstite? Pa da idemo kao ljudi dalje, jer kako vi ne prekrstivši se i dalje vozite, svi ćemo izginuti? Hoću da kažem da je to uvredljivo, zapravo uvredljivo je to javno isticanje religioznosti, javno ispucavanje različitih vrsta kvazi religije itd. Duboko smatram da je religija i vjera duboko intiman čin. Kao hranjenje, seksualnost, što hoćete, ali smatram da bi vjera trebala da bude stvar vaše prostorije i vašeg odnosa sa stvoriteljima, a ako od toga pravite predstavu, mislim da je i stvoritelj sam zapanjen.“

„U pravoslavnom groblju, gdje je moj otac pokopan i gdje ću ja biti pokopani, je kafana. Doista, vjerujte, zove se MD, ali to svi u Prijedoru zovu „mrtve duše“. I sad, ja volim to, zato što je tu nekako groblje pa se tu ne usuđuju baš i pjevati. Ali naravno da popiju i naravno da se tu pjeva. Moj prijatelj iz pozorišta preminuo je prije desetak godina i on je pokopan bukvalno od kafane sedam metara. I onda uđem u kafanu, naručim pivo i potpuno suluda situacija. Mrtve duše. Pa da, mislim, naprosto toliko vas stvarnost ponekad počinja žvakati. Mislim, mi živimo doba apsurdna, Prijedor je grad apsurdna, jezik je područje apsurdna, tako da se meni događaju čudesa. I treba ih samo zapisivati.“

IZ BILJEŠKARICE

Utorak, 17. prosinca 2024.

Zanimljivo je da nema odgovora na pitanje na kojem je jeziku istoimena predstava po romanu Što na podu spavaš? Glumci iz Hrvatske govore hrvatskim jezikom, glumci iz Srbije srpskim, iz Sarajeva glumci govore bosanskim. Roman je napisan na hrvatsko-srpskom jeziku, tvrdi autor koji igra u predstavi, čas na srpskom, čas na hrvatskom, pa na nekom prijedorskom srpsko-hrvatskom iz osamdesetih prošlog stoljeća koji smo svi zvali srpski. Dakle je predstava na više jezika istodobno? Da, bio je roman u finalu Ninove nagrade u Srbiji i to kao napisan na srpskom jeziku. Također bio je u finalu nagrade Fric u Hrvatskoj i to kao napisan na hrvatskom jeziku. U Sarajevu je signaturno na bosanskom jeziku. U Jajcu u knjižnici roman je u srpskoj književnosti. U makedonskom prijevodu piše da je prepjevan s hrvatskog, na poljskom je preveden sa srpskog. Ali na kojem je jeziku predstava? Treba li joj sinkronizacija kad putuje? A putovat će čas u Europsku uniju, pa protektiranu Bosnu recimo. Nema predstava jezik. Osnovni ton predstave jest jezička upitanost. Kako se raspao jezik jedne porodice u jeziku jedne zemlje na jezike koji svi imenuju po sebi? To je ton ruševine i jezikoolupine. Jedina vjernost jest odanost jeziku, ali kojem jeziku? Odsutnom jeziku. Onome na kojem ćeš mucati kad izbiješ na obalu smrti bez ičega. Netko u trudnoj mladoj ženi priprema svoj opis. Donosi drva, ostavlja buduće tragove u snijegu. To bi svakako mogao biti i prolaznik. Pogledaj užurbanost, kao da sprema zimmnicu, a ne svoj udes objave. Mlijeko se počelo cijediti niz liticu, kopati dojkama po dnu. Neozbiljan nakon vatre pred svakom piljevinom. Uvijek je masno od tišine u klopnama. U bolje provjetrene sobe netko prenosi gips ostavljen za figurice svetih. Nikakav rat ovdje ne može više ni biti, ni prestati biti. Netko briše vlažne ruke nakon diranja vode. Mlada je žena nasmijana.

<https://www.youtube.com/watch?v=14wpfa2B9G4>

Izložba slika i predstavljanje knjige autorice Daniele Čolić

U Kulturno-informativnom centru Veleposlanstva Bosne i Hercegovine u Zagrebu, 5. veljače 2026. godine održana je izložba pod nazivom „Rijeke hrabrosti i snage“ te promocija knjige „Dijadema Hercegovine“ autorice Daniele Čolić, umjetnice češkog podrijetla snažno povezane s Bosnom i Hercegovinom.

Program je započeo uvodnim obraćanjem Dražena Gagulića, voditelja Kulturno-informativnog centra Veleposlanstva BiH u Zagrebu, nakon čega je novinar Bosiljko Domazet predstavio autorčinu knjigu „Dijadema Hercegovine“. Knjiga i izložba tematski su posvećene prirodnim ljepotama, rijekama i pejzažima Hercegovine, kao i univerzalnim vrijednostima snage, identiteta i unutarnje slobode.

U razgovoru s autoricom Danielom Čolić i članicom Hrvatskog društva dramskih umjetnika Mirjanom Novak Perjanec, publici je približeno ovo jedinstveno umjetničko djelo koje na poseban način spaja poeziju i likovni izraz.

Događaju su prisustvovali predstavnici diplomatskog zbora, institucija Republike Hrvatske i Grada Zagreba, predstavnici udruga i kulturnih krugova, zajedno s brojnim gostima iz javnog i kulturnog života.

Posebni uzvanici bili su veleposlanik Republike Češke Petr Gandalovič, konzul Štěpán Šantrůček, kao i članovi češke zajednice u Republici Hrvatskoj.

„Danijela Čović, osim u Hercegovinu, zaljubljena je u Boku kotorsku, a u slobodno vrijeme uživao planinarenju, plivanju, jedrenju, tenisu i skijanju. Kroz život je, kaže, vodi ljubav prema prirodi, rijekama, vodopadima, moru, planini, livadi ljubav koja ju je dovela u Trebinje, na Trebišnjicu. Velika Danijelina želja jeste da kako naša, tako i ostale rijeke Bosne i Hercegovine budu čistije i ostvare svoj puni potencijal. O toj ljubavi putu do nje, osjećajima i doživljajima govore pjesme u njezinoj knjizi“, naveo je Domazet uvodne riječi iz njezine knjige.

Izložba i knjiga poezije je urađena na vrlo zanimljiv način, obiluju pjesmama i slikama za koje je autorica inspiraciju našla u ljubavi i prirodnim ljepotama Hercegovine te povezuje osobno i univerzalno.

Kada je riječ o rijekama, podsjetio je da je prošle godine u prostoru ovog KIC-a održana izložba o rijeci Uni koja povezuje Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, pa i to neka poveznica s rijekom i ljepotom prirode.

Kompozitor, producent i izvođač Brano Likić nastupio u Zagrebu

U Kulturno-informativnom centru Veleposlanstva Bosne i Hercegovine u Zagrebu, 11. veljače

2026. godine, održan je koncert istaknutog bosanskohercegovačkog kompozitora, producenta i izvođača BRANE LIKIĆA uz kojega je kao glazbena gošća nastupila ELMA ORIJA BURNIĆ.

Događaj je realiziran u organizaciji Veleposlanstva Bosne i Hercegovine u Zagrebu s ciljem promocije suvremene bosanskohercegovačke kulture i umjetničkog stvaralaštva, te daljnjeg jačanja kulturne suradnje i vidljivosti Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj.

U pozdravnom obraćanju veleposlanica Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj ELMA KOVAČEVIĆ-BAJTAL istaknula je da je Brano Likić autor čiji rad predstavlja važan dio glazbene povijesti Bosne i Hercegovine, te da upravo takvi autori zaslužuju institucionalnu podršku i međunarodnu vidljivost. Podsjetila je pritom i na odgovornost da se ne zaborave autori koji su oblikovali kulturni identitet Bosne i Hercegovine i regije.

Programski, koncert je pored redovnog repertoara bio posvećen projektu „Likić pjeva Sidrana“, u kojem su izvedene glazbene interpretacije poezije Abdulaha Sidrana.

U prepunoj dvorani Kulturno-informativnog centra, koncertu su nazočili predstavnici diplomatskog zbora, institucija Republike Hrvatske, Grada Zagreba, kulturnih i umjetničkih institucija, predstavnici udruga iz Bosne i Hercegovine, mediji, kao i brojni uzvanici iz javnog i kulturnog života Zagreba.

Otvorena izložba „Ilustracija i plakat“ Dejana Slavuljice

U Galeriji Napredak u Zagrebu, 16. veljače 2026. otvorena je izložba ILUSTRACIJA I PLAKAT, dizajnera DEJANA SLAVULJICE, docenta na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu. Otvorenje izložbe, svojim glazbenim izvedbama, obogatio je Zagrebački salonski kvartet kojega čine violinistice Lara Silvestri Valdevit i Martina Drakulić, Petar Haluza na violi te Lovro Kovačević, violončelo.

Izloženi radovi predstavili su presjek autorova stvaralaštva kroz ilustraciju i plakat kao dva snažna medija vizualne komunikacije. Posjetitelji su imali priliku razgledati djela koja odlikuju prepoznatljivim autorским stilom, a izložba je ponudila uvid u kreativni proces i širinu dizajnerskog izraza Dejana Slavuljice.

„Kada se desi autorski iskorak u stvaralaštvu - kao što je onaj u radovima Dejana Slavuljice, ta vrsta autorstva je i u estetskom i u progresivnom smislu emancipatorna. Nije slučajnost da su gotovo svi izloženi plakati rađeni za institucije kulture ili individualne umjetničke poduhvate. Interesantno je da ove ilustracije daju utisak lakoće, ne opterećuju gledatelja, nenametljive su. Pogrešno bi bilo, međutim, misliti o njima kao o nečemu što nastaje bez promišljanja i bez poštovanja publike. Naprotiv, radi se o lakoći koja nije površna - nego je odraz velikog talenta“,

navodi ŠEJLA ŠEHABOVIĆ u katalogu izložbe.

O svojim današnjim interesima i preokupacijama Slavuljica kaže: „Nekako sam vezan za djecu, moja su još mala i često radim ilustracije vezane za njih a već su dvije slikovnice u radu. Također, radim za dva mlada underground benda iz mog rodnog grada, Last Nerve i Urban instinkt. To su, rekao bih manji projekti, ali stalno nešto radim, nosim blok sa sobom i uvijek izniknu skice koje negdje završe, nekad kao plakat ili ilustracija. Posebno sam vezan uz kazalište preko narudžbi i to je rezultat nekog slobodnijeg odnosa klijenta i dizajnera u kojemu te radove mogu zvati svojim a da je naručilac istovremeno zadovoljan. Trenutno radim na jednom stripu, ali to je kompleksnija forma od koje će isto nešto biti.“

Izložbu su organizirali: Hrvatsko kulturno društvo Napredak, Veleposlanstvo Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj, Udruga za promicanje kulture i umjetnosti JA BIH i Napretkov kulturni centar u Zagrebu.

O autoru:

DEJAN SLAVULJICA rođen je 14. veljače 1976. godine u Tuzli. Nakon završene osnovne i Srednje strojarske škole u rodnom gradu, svoj akademski put započinje 2004. na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu gdje je diplomirao na Odsjeku za grafički dizajn, kao student generacije. Nakon studija, karijeru gradi kao freelance dizajner, ali i kroz značajne timske projekte. Među njima se izdvaja angažman u timu „Jadran filma“ na grafičkom oblikovanju serije „Zone of Separation“. Pedagoškim radom počinje se baviti 2008. kao predavač u Srednjoj kemijskoj školi u Tuzli, fokusirajući se na grafičku tehnologiju i web dizajn. Profesionalni uspon nastavlja 2009. u renomiranoj agenciji „Fabrika“, gdje je sedam godina radio kao član kreativnog tima „Dizajn Trio“. Od 2013. vraća se na matičnu Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu, gdje u zvanju asistenta na predmetima Uvod u grafički dizajn i Oblikovanje knjige surađuje sa prof. Amrom Zulfikarpašić. Kroz decenije rada, Slavuljica se istakao i kao pokretač umjetničkih inicijativa, među kojima se izdvajaju: Osnivanje Strip studija „Torzo“ (Dom mladih Tuzla, 1994), Osnivanje Udruženja „Manufaktura“ (2004), Otvaranje galerije „Manufaktura“ i ateljea „Lokot“ (2006-2008). Njegov umjetnički opus predstavljen je na brojnim izložbama, od međunarodnog festivala stripa u Angoulêmeu (1996), preko samostalnih nastupa u Italiji, pa do galerija i festivala u Zagrebu, Osijeku, Parizu i Londonu.

Izložba fotografija „Čovjek na istoku“ autora Hadisa Medenčevića

U Kulturno informativnom centru Ambasade BiH u RH, u Zagrebu je, 24. veljače 2026. otvorena je izložba fotografija „Čovjek na istoku“ autora HADISA MEDENČEVIĆA, umjetnika iz Bosne i Hercegovine, koji trenutno živi i radi u Pragu. Izložbu je promovirala pjesnikinja i novinarka JASNA BODRUŽIĆ, čiji senzibilitet i književni rad prirodno korespondiraju s temom ove izložbe. Muzički dio izložbe upotpunila je profesorica violine RENATA NOVOSELEC.

„Izložbe su uspješne onda kada ne nude odgovore, nego postavljaju pitanja koja nosimo sa sobom kući, a ovo je upravo takva izložba“, uvodno je rekao DRAŽEN GAGULIĆ, voditelj Kulturno informativnog centra i dodao: „Čovjek na istoku nastao je kroz višegodišnja putovanja Hadisa Medenčevića, od Rusije do Japana, preko Srednje i Jugoistočne Azije, sve do Irana i obje Koreje. No, ova izložba nije katalog egzotičnih destinacija, ona je studija pogleda, tišine i svakodnevnice. U vremenu u kojemu slike nastaju brže nego što ih možemo razumjeti, Hadis Medenčević radi suprotno. Zadržava kadar, usporava trenutak i vraća dostojanstvo licu koje promatra.“

Pjesnikinja i novinarka JASNA BODRUŽIĆ, rekla je: „Odlazeći, kako sam kaže, samo s ruksakom, fotografskim aparatom i planinarskom opremom u daleke, mnogima nerazumljive krajeve, u područja nepoznatih jezika, kultura i običaja, a u potrazi za izgubljenim blagom, koje smo zaboravili negdje uz put, Hadis pokazuje hrabrost i vjeru u druge, kakve može imati samo osoba odrasla u sigurnom, mirnom i složenom okruženju, kakvu sam zapamtila našu Derventu. U nekim prizorima s ovih fotografija vidim otisak onih s kojima smo odrasli. Kad se malo udubim u misli, sto posto sam sigurna da u toj našoj Derventi ima nešto posebno. Zato je tu večeras s nama Hadis, jedan od velikih ljudi koji našu malu Derventu čini poznatom u čitavom svijetu i čini je najvećim malim gradom na planetu. Pogledajte ove fotografije i sjetite se nekih scena koje su kao otisak naših djetinjstava, naših uspomena iz rodnog kraja.“

ČOVJEK NA ISTOKU

Hadis Medenčević

„Izuzetno mi je zadovoljstvo i čast da sam svojim putovanjem po dalekom istoku svoju kotvu spustio i u Zagrebu, gradu koje izuzetno cijenim, koji se u mojoj životnoj putanji našao u ključnom momentu onih nezgodnih devedesetih godina i koji mi je otvorio put ka životnoj trajektoriji“, rekao je Hadis Medenčević, dodavši: „U jednom životnom trenutku, opterećenom konzumnim zapadnim životom, osjetio sam duboku potrebu da tragam, prije svega

za nečim što na zapadu čovjek u današnje vrijeme vrlo teško može sreći, a to je čovjek. Kad kažem čovjek, mislim na onu ljudsku esenciju, na čovjeka u onom najhumanijem obliku. I uvijek sam bio vođen time, upoznavati drugačije i druge širom svijeta. Međutim, to je moje traganje završilo para-

doksalnim, a za mene izuzetno bitnim životnim otkrićem – u jednom sam trenu shvatio da smo u onom ljudskom, iskonskom, esencijalnom smislu, kada ogolimo ono materijalno i socijalno što nas određuje, kada ostane čista ljudska esencija, kao što su ljubav, želja, strast, sreća, radost – onda čovjek shvati da smo svi na planetu, ako ne identični, onda nevjerovatno slični. Time se moje životno traganje zatvorilo i dalo mi bitnu spoznaju, a to je da ljudski život svugdje na svijetu ima istu vrijednost.“

Izložbu je otvorila ambasadorica BiH u Hrvatskoj, ELMA KOVAČEVIĆ BAJTAL, istaknuvši kako putovanja obogaćuju čovjeka, ona šire horizonte, brišu granice i povezuju kulture, no, tek kroz objektiv fotoaparata prolazni trenuci postaju trajni.

„Ova izložba nije samo prikaz udaljenih krajeva, ona je i poziv na dijalog između kultura, između doživljaja, između svih nas. Dok budemo prolazili kroz postav, možda ćemo prepoznati vlastite uspomene, probuditi želju za novim putovanjima ili jednostavno zastati u divljenju ljepotama svijeta koji nas okružuje“, rekla je Kovačević Bajtal.

Uz brojnu publiku, izložbu su razgledali i uvaženi gosti, NJ. E. PETAR GANDALOVIČ, veleposlanik Češke Republike u Zagrebu te MIMI, GJORGOSKA ILIEVSKA, direktorica Kulturnog centra Republike Sjeverne Makedonije.

Profesorica Renata Novoselec istaknuta violinistica i pedagoginja, dobitnica nagrade Bečkog konzervatorija Franz Schubert te iznimnog priznanja Ponos Hrvatske obogatila je otvaranje izložbe violinskim izvedbama skladbi Amazing Grace i Kafu mi draga ispeci.

O autoru

HADIS MEDENČEVIĆ rođen je 16. svibnja 1968, u Derventi, Bosna i Hercegovina. Nakon studija elektrotehnike u Sarajevu i ratnih zbivanja 1992. godine, novo životno odredište mu postaje Prag. Upravo u Pragu počinje njegovo umjetnički put. Uspio je objediniti svoje tri velike životne strasti: putovanje, planinarenje i naravno, fotografiju, iako po prirodi posla kojim se bavi više usmjeren na informatiku, kroz fotografiju istražuje čovjeka, njegovo mjesto i interakciju s okolinom, arhitekturom i prirodom. Stručno i umjetničko znanje stekao u praškoj školi „Kreativne fotografije“. Za svoje radove dobio je značajna priznanja, imao niz zapaženih izložbi, a njegove fotografije su korištene kao ilustracija knjiga i reporterskih izvještaja. Izlagao je u Pragu, Londonu, Birminghamu, Beogradu, Podgorici.

Predsjednik BNZ Adis Keranović doktorirao na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

Predsjednik naše Zajednice ADIS KERANOVIĆ, dr. med., liječnik, specijalist hitne medicine u OHBP (objedinjeni hitni bolnički prijem) Kliničkog bolničkog centra Zagreb, polaznik doktorskog studija Biomedicina i zdravstvo na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, obranio je svoj doktorski rad u utorak, 17. veljače 2026. u Školi narodnog zdravlja Andrija Štampar, Rockefellerova 4 u Zagrebu.

Doktorski rad nosi naslov: „Vrijednost ultrazvuka pluća u hitnoj službi u dijagnostici akutne dispneje“

Mentor doktorandu bio je prof. dr. sc. IVAN GORNIK, a obrana je održana pred povjerenstvom u sastavu: prof. dr. sc. JELENA POPIĆ, izv. prof. dr. sc. MARIJA GOMERČIĆ PALČIĆ, dr. sc. IVA KOŠUTA, znanstvena suradnica.

Sjećanje na moju Bosnu

Nešto me ponukalo pa u Google map zapisah "Halilovci". I osvanulo je to mjesto, malo selo Halilovci. Selo je to moje majke, selo gdje su živjeli moja nene i moj did. Provodila sam tamo godine ranog djetinjstva dok me mama ostavljala kod nene po cijela ljeta. Roditelji su se odselili u Zagreb te marljivo radili kuću na Žitnjaku. A moja sjećanja na Bosnu vezana su uz Haliovcce. Proslavih neki dan svoj šezdeset šesti rođendan, a slike i sjećanja na Halilovce žive u meni. Ta vremena u postavu nekog etno muzeja, moja su sjećanja.

U dolini rijeke Japre, među blagim brdima Plećine i strmijem brdu Vukanovci, na obroncima Grmeča, nekada je postojalo malo živahno, bujno selo Halilovci. Danas ga jedva ima, ali u sjećanju ono i dalje stoji jasno, obasjano suncem i ispunjeno glasovima kojih više nema.

Kuća moga dida i nene nije bila velika, ali bila je puna topline. Ujutro bi se ustajalo rano, dok bi se iznad brda tek nazirala svjetlost. I dvorište bi se polako budilo: čulo se otvaranje vrata štale, kokodakanje kokoši, škripa kola i tihi razgovori. Dan na selu počinjao je zajedno s izlaskom sunca. Ložila se vatra da se na šporetu skuha hrana. Did Asim bi obavezno slušao prve vijesti u pet sati ujutro i pojačao svoj radio Iskra, te bi nas osim kukurika pijetlova, rikanja krava, dosadnih muha, budile još i te juturne vijesti.

Dvorište mi je tada izgledalo ogromno. Uz ogradu su bile razbacane hrpe drva te panj na koji je bila naslonjena velika sjekira, uokolo razbacano triješće koje sam sakupljala i nosila neni u kuću da lakše naloži vatru. Nedaleko su stajali plugovi i drljače te zaprežna kola, jedna s drvenim i druga s gumenim kotačima. A na kraju dvorišta pod strehom bila su velike drvene saonice koje su zimi vukli didovi konji. U kuruzani uz rub dvorišta čuvao se kukuruz. Iza štale su pasle krave. Kao da je svaki kutak te avlije imao svoju svrhu, svoj red i život.

Na selu se uvijek radilo. Ljeti se srpom ručno žela pšenica, vezala u snopove, vozila u avliju na vršidbu. Dvorište je tada bilo puno vreća i zrna, sve u velikom oblaku prašine. Sušilo se sijeno, a livade su mirisale tako snažno da mi se činilo da taj miris može ostati u meni zauvijek. Miris svježih pokošene trave.

Veš se prao u obližnjoj rijeci Japri čija je voda bila hladna i bistra. Konji su se vodili tamo na pojilo, a žito se nosilo u mali mlin na rijeci. Činilo mi se da se život na selu mjeri radom, godišnjim dobima i strpljenjem.

Moj did bio je kovač. Njegova kovačnica bila je za mene mjesto čuda. U polumraku čađave didove radnje gorbela je vatra u koju se stavljalo željezo. Pored je bilo prljavo korito s prljavom vodom u kojoj se željezo kalilo. Voljela sam biti u didovoj radnji. Dozvolio mi je da stišćem polugu mijeha, iz kojeg je šištao zrak. Kad bih stiskala polugu velikog mijeha, plamen bi se razbuktao i zaplesao. Užareno željezo sjalo je tamnijom pa sve crvenijom bojom. Toplina mi je grijala lice. Did bi zatim užareno mekano željezo izvadio kliještima, položio na nakovanj i počeo udarati čekićem. Zvuk je bio jak, tutnjio mi u ušima ritmično, kao otkucaji velikog srca. Iskre su letjele, a pred mojim očima komad željeza pretvarao se u potkovu ili motiku ili nešto treće... Stajala sam tako, opčinjena, gledala svoga moćnog svemogućeg dida kako mu sve uspijeva izraditi kako je zamislio. Bila sam ponosna što i ja pomažem, makar samo pritiskujući mijeh.

Kućom se često širio miris iz nenine kuhinje. Ranim jutrom pržila se kava u peći. Za doručak skoro svaki dan kuhala se pura koju smo jeli s kiselim mlijekom. Najviše sam voljela kad nene jesti

mohunja (mahune) te pitu kumpirušu. Taj miris, pomiješan s mirisom dima, sijena i zemlje, za mene je bio miris sigurnosti i doma.

Poseban događaj u ljetno doba bio je dan tzv. zбора, obilježavanje Dana oslobođenja. Tada bi selo oživjelo na drugačiji način. Dolazili su ljudi iz daleka, cesta bi se ispunila svijetom, smijehom i glasovima. Uz put su se prodavale razne sitnice, a u zraku se širio miris razne hrane. U koritima pored puta u hladnoj vodi gurale su se boce piva. Vrtuljci su se okretali, šareni i blistavi, i činilo mi se da je tog dana sve moguće. Kud god pogledaš ljudi, ovaj put obučeni u novu urednu odjeću, stari prijatelji, poznanici su s radošću jedni druge pozdravljali i pričali gdje i kako žive sada. Toga dana sam na lutriji dobila keramičkog sokola. Bio je šaren i pomalo težak u mojim rukama. Nisam znala što ću s njim, ali to nije bilo važno. Bio je moj. Nosila sam ga pažljivo i ponosno, kao da držim najveće blago. Moj sokole!

Danas je sve drugačije. Selo gotovo više ne postoji. Kuće su srušene u ratu, dvorišta su opustjela, a nakovanj je odavno utihnuo. Samo didova kuća još stoji, tiha i usamljena, kao svjedok proteklog vremena.

Na uzvisini pored sela nalaze se mezarluci (grobovi) mog dida i nene. Nene je umrla puno prije rata, a did kasnije. Oni su još uvijek tamo, iznad doline, iznad puta kojim su nekada prolazili ljudi i kola. Vjetar katkad zabruji preko trave i nosi tišinu, a meni se učini da u njoj još uvijek žive svi oni zvukovi: udarci čekića, žubor potoka, graja ljudi na zboru.

Shvatila sam da sela ponekad nestanu, kuće se sruše, putevi zarastu. Ali ono što je jednom živjelo u meni ne nestaje tako lako. Halilovci još postoje: topli, sunčani, mirisni puni rada i života. I dok god ih se sjećam, negdje u tišini još uvijek tinja žar didove kovačnice.

Zatvorila sam Google maps. Ugasila sam računalo. Kasna je noć i rano jutro istovremeno, a ja još uvijek na tipkovnici.

A nekako se osjećam kao da sam još i sada u Halilovcima... selo moje malo.

Planiram napisati najstrašniju od svih strašnih priča

Prisjetila sam se svih strašnih priča od najranijih dana do kojih dosežu moja sjećanja. Da, bile su to strašne priče, događaji i naumila sam napisati puno strašnije od svega poznatoga mojoj svijesti. Baš sam se zainatila, grozila sam se sadržaju strahota iz priče.

Približim prste tipkovnici. Čekam naredbu... piši priču, kombiniraj slova, slaži rečenice. A prsti stoje iznad tipkovnice, žmirim čekam rijeku riječi, čekam da prsti dodirnu tipke slova, čekam zakočena.

Strah me napisati strašnu priču. Čemu bi zapravo služila i kome bi koristila najstrašnija priča? Koje bi bile posljedice postojanja najstrašnije priče? Tako strašno priču koja bi uzrokovala nove strahove. Strah strašne priče mogao bi se širiti dalje. Strah iz strašne priče bi se mogao bi se pamtit. Taj strah mogao bi se umnožavati. Također, mogućnost je da bi mogao biti besmrtn. Praktički taj strah bi mogao bi biti neuništiv. Što je najgore taj bi se strah mogao...

No, ako strahu ne dozvolim da se stvori. Ako slovima ne dozvolim da se poslažu tak da nastanu strašne riječi... Ha ha što će strah onda? Hoće li moći biti strašan ako mu ja ne dam mogućnost.

Znate li onu pjesmu Izvor, Maka Dizdara? Evo sad ću ju izreći:

*Rastvorio sam se i potekao
Potocima
Rijekama
Morima
Sada sam sam
Sam bez sebe
Kako svom izvoru da se vratim?*

E, to je ta pjesma, svi smo mi pomalo u njoj. Rastvorila sam se u maloj potleušici u tada blatnjavoj Peščenici, u kući daščari jedne jako hladne zime... prije, opa, pa zar skoro 66 godina prošlo od tada kada je moja mati Šemsa s trbuhom do zuba došla s mojim babom Hamom živjeti novi život. Pa volim reći ja sam: *Made in Bosnia and delivery in Zagreb*. Za Bosance nisam dovoljno Bosanka, za Hrvate baš ne spadam sto posto u rubriku Hrvatica. Ali ja sam bogatašica, jer dva naroda, dvije zemlje nosim u srcu.

Tekla sam cijeli život Zagrebom, zagrebačkim ulicama, završila škole za zanimanje medicinsko laboratorijske dijagnostike. Na tom putu sreća te udala se za Podravca vrijednog dobrog čovjeka, muža mog i ponosnog oca naše četvero djece. Prerano preselio moj muž u neke druge vječne svjetove.

Djeca krenula svojim putevima, a ja u penziji nekako ipak kao da se vraćam svom izvoru. Vraćam se kroz sevdalinke koje rado, ali možda nedovoljno, pjevam u zboru Bosana. Vraćam se kroz bosanske pisce, kroz bosanske filmove, kroz druženja u krugu dragih prijatelja u bošnjačkoj kako mi velimo reći, u zagrebačkoj Ilici 54, gdje oživljava onaj specifični bosanski dobri duh u svima nama koji se tamo nalazimo.

Iako sam u mirovini, radim penzionerski u struci koju jako volim, evo nakon 47 godina rada nisam požalila što sam izabrala profesiju laboranta, kako nas najčešće doživljavaju oni kojima smo potrebni.

Osim što radim, u penziji puno putujem svijetom, tragajući za vidicima koje samo priroda može stvoriti, koji me nadahnjuju da pišem putopise. Od umirovljenja do danas proputovala sam dvadeset zemalja. I na listi čekanja ih je još toliko.

Za ono što nisam imala vremena raditi kroz život, a što volim raditi, to je pisanje koje u zadnje vrijeme pomalo stižem uz aktivnosti u literarnim grupama koje me jako vesele. Osim što volim klizati oduvijek, prije dvije godine naučila sam skijati. To su zimske radosti.

Uživam obrađivati svoj mali vrt, vrtlarenje je moje drugo zanimanje jer ja sam vrtlara starog kći. Zadnjih nekoliko godina, puna entuzijazma, obavljam dužnosti u lokalnoj zajednici u vijeću mjesnog odbora.

Većina članova našeg zbora, na putovanjima, uvjerala se koliko loše sviram usnu harmoniku, ali naučit ću ja to, jer sviranje i pjevanje ono je što ispunjava i liječi dušu.

Zapravo ovako sada na početku starosti, u zadnjoj četvrti života, shvatila sam koliko je život dragocjen, krhak i kratak, te da treba ono najbolje od sebe dijeliti i davati i primati s onima koji nas vole, koje volimo.

A sad onako normalnije rečeno, ovako je ispisan CV:

Jasna Hanić, rođena 1960. u Zagrebu, porijeklom iz Bosne.

Već u osnovnoj školi njeni literarni radovi nagrađivani su više puta. Srednju i višu školu za zdravstvene tehničare i inženjere okončala u redovnom roku, uz studentski posao završava te radi u laboratoriju u klinikama Sestre Milosrdnice i KB Dubrava. Fakultetsku diplomu stječe na Sveučilištu u Sarajevu na Fakultetu zdravstvenih studija, na odsjeku medicinsko laboratorijske dijagnostike. Majka je dvaju sinova i dviju kćeri, ponosna na njihova zvanja, sva djeca su stekla magisterije na sveučilištu u Zagrebu, a dvoje su doktori znanosti.

Uz smjenski rad u bolničkim laboratorijima, uz gradnju kuće sa svojim suprugom te uz sve druge obaveze vezane uz obitelj, predugo je pisanje čekalo da dođe na red. Tek u zadnjih par mjeseci počinje se javljati na književne natječaje, a do sada ima jednu pjesmu objavljenu u zborniku radova na Recitalu suvremene kajkavske poezije Dragutin Domjanić te nekoliko radova objavljenih u zbornicima literarne grupe Vere Vujević, Mala scena. Rado objavljuje tekstove na društvenim mrežama.

Tahir je imao običaj za svaku svoju knjigu napisati novu biografiju, prilagođenu sadržaju: dramske knjige sažimale su njegov rad u kazalištu, pjesničke životni ludizam, monografije posvećenost filmu, scenografiji, lutkama i sl. Zato nećete naći jednu jedinu biografiju čovjeka koji je imao mnogo talenata, interesa i energije da u svemu čega se latio ostavi trajan trag.

A

T

Oproštaj od Tahira

Piše: Jadranka Pintarić

‘Sve je tu, život i smrt, smijati ćeš se, plakati i sanjariti. I bit će ti žao kad završi’

Doživio je da mu izade drugi svezak priča posvećenih zagrebačkim kinima „Malo manji romani ili još o filmovima i kinima“, što mu je bilo veoma važno. I kad je zauvijek zaspao 22. veljače (na rođendan svoje kćeri Mejre, umjetnice), ostavio je prijateljima ideju da se okupi stara garda i napiše priče o svim nestalim kinima. Bio je i ostao idealist.

Tahir Mujičić rođio se 21. 7. 1947. u zagrebačkoj Vlaškoj ulici, u kojoj je i odrastao. Znatno poslije, posvetio je tom životu u Vlaškoj dvije zbirke pjesama. Bio je fakin koji je više od škole volio kazalište, filmske dvorane i crtanje. Danas bismo rekli da je oduvijek bio multitasking, pa je tako mogao postati i glumac, i redatelj, i slikar i tko zna što sve ne. Pa i jest, jer studij komparativne književnosti i slavistike na Filozofskom fakultetu nije shvatio kao ograničenje za daljnji razvoj svojih talenata. Stoga u njegovoj biografiji piše da je bio: dramski pisac, pjesnik, scenarist, redatelj, scenograf, kostimograf, lutkar, kazališni, filmski djelatnik, karikaturist. Radio je kao menadžer, novinar, urednik i glavni urednik u Vjesnikovoj izdavačkoj kući. Bio je direktor Egmonta-Hrvatska. Kao umjetnički direktor Zagreb filma pokrenuo je ponovnu proizvodnju crtane serije o profesoru Baltazaru. Režirao je u brojnim hrvatskim kazalištima, kreirao scenu, kostime i lutke. U kazalištu djeluje od početka 1970-ih kao dramatičar, dramaturg, scenograf, kostimograf, redatelj. U razdoblju 1971. – 1984. u kazališnoj trojci znanog kao Mujičić&Senker&Škrabe sudjeluje u nastajanju i postavljanju šesnaest kazališnih predstava. Najuspješniji je bio mjuzikl „O’Kaj“ koji je imao više od 300 izvedbi i brojna gostovanja po Europi. Kazališna djela sabrana su mu u nekoliko svezaka. Objavljivao je i kazališnu kritiku, oglede, poeziju, prozu, pisao scenarije za tv serije, film i radio-igre. Objavio je niz knjiga poezije, tri zbirke pripovijedaka i nagrađivani roman *Budi Hamlet, pane Hamlete!*. Kad je počeo pisati poeziju („Kokot u vinu“, 1994.), u svojoj četrdeset i sedmoj, nakon što se već odavno afirmirao kao kazališni pisac, pjesnička zajednica nije ga zdušno prigrlila. A donio je kabaret i ludizam na odveć ozbiljnu ondašnju pjesničku scenu, rušio je sve kanone tradicije, a ipak se na mnoge pozivao. Pristojno. Ali svaki pokušaj da ga se uladiči, na neki je način kljaštrenje tog žanrov-

ski, stilski i jezično osebnog opusa. Srećom je nastavi pisati poeziju i objavio devet svezaka, među kojima se svakako izdvajaju „Vlaška 99“ (2009.) i „Maksum“ (2014.) za koje je Enver Kazaz napisao: „Tahir Mujičić ima prednost u tome što pjeva iz manjinske perspektive, a pjevati iz manjinske perspektive znači boriti se za autentični sadržaj ljudskosti... to je veličanstvena poezija – zato što je proživljena u iskustvu, zato što je s mjerom i zato što se taj identitet živi ne na ideološki nego na autentično ljudski način.“ Neki bi pjesnici jadikovali nad nacionalnom ugroženošću, uzvikivali velike parole, a pjesnik Tahir lirski, iz djetinjeg svijeta, tjera nas da u pamćenju zadržimo autentični trenutak identiteta, u formi poetskog romana, bildungsromana, o onom koji je „višestruki stranac i višestruki drugi u svijetu u kojem živi“. Meni je pak najdraža „Luna Lusitana: Poetski putopis“ (2010.), nadahnut putovanjem u Portugal, fadom i onim tajanstvenim „suidad“ stanjem, koje mu je bilo toliko blisko: melankolija je zapisana u genskom kodu. Često je klaun u svojoj biti, i ispod maske, beskrajno tužan, neizlječivo i neizbježno tužan, sjetan do srži i tjeskoban bezrazložno i besmisleno. A uvijek slavi radosti života.

Većina pisaca rijetko si postavi ono ključno pitanje svakog pisanja: što vam to mogu dati a što već ne znate? Sve što je Tahir Mujičić napisao u svome bogatom opusu prožeto je tim pitanjem. Zato što ga neprestano postavlja sebi i svakom svom retku. I neprestano sumnja u ono što piše, u formu koju je odabrao, u svrhu književnosti. No, bez sumnje nema istinskog stvaralaštva. Od porazne spoznaje o toj sumnji brani se ironijom i samoironijom – u svakom žanru. U svim tim književnim formama Mujičić je uvijek dovodio u pitanje sam čim pisanja, književnu vrstu, temu i sebe kao autora. Njemu je pisanje način življenja i ne očekuje pritom jednoglasnost – jer ona vodi u uniformnost. Autorska distanca od pisanja, tekovina 20. stoljeća, koja je ujedno distanca vremena prema našem postojanju govori o strahu od neuvjerljivosti. Ali, vrijeme se ne može zaustaviti – osim u jeziku i tu je Tahir Mujičić pravi majstor, virtuoz jezičnih kalambura i kovanica.

Tahira Mujičića nemoguće je uklopiti u ijednu domaću znanu nam književnu tradiciju. I to je njegova prednost i bolan usud: biti prepoznat kao drukčiji. Uvijek i svemu bio je ponajprije hodaću teatar, ali shvaćen kao život sam: sve pjesničke knjige su tematska uprizorenja; zbirke priča poput komedija; roman otmjeno starinski i romantičarski uz pregršt humora. Sve njegove knjige pratila je tiha recepcija u dobu marketinške buke. Imao je odanu publiku koja je usmenom predajom prenosila vijest o štivu koje obvezno valja pročitati: „sve je tu, život i smrt, smijati ćeš se i plakati, sanjariti i biti na jedinstvenoj pozornici, i bit će ti žao kad završi“.

Tonko Maroević o Tahiru

Tahir Mujičić se okušao i dokazao u gotovo bezbrojnim disciplinama i žanrovima, provjerio i ostvario kao univerzalni homo theatralis, kao prozaik i stiholik, kao portretist i karikaturist, kao scenarist i marionetist, kao scenograf i komediograf, kao romanopisac i raznopisac, kao ideator i animator, ali znatan dio njegove duhovne i duhovite emanacije proletio je scenama, ekranima, trgovima, u raznim prigodama, a samo je sretna manjina iskaza i izraza ostala fiksirana na papiru, u koricama, s pretenzijama književne slave.

Eh da, Tahir je svoje djelovanje započeo krajnje raspršeno i nepretenciozno i takorekuć s maskom kolektivne pripadnosti, premda se i u tim zajednički pisanim tekstovima mogla prepoznati njegova šapa (posebno u šansonama, songovima). Dugo je vremena radio u grupi, u triju, u tercetu, u trojci, koja ako nije imala konspirativnih namjera ipak je odlučno djelovala na širu publiku i

K

II

značajno pridonijela da je hrvatsko glumište izmijenilo svoj naci-frani lik, doživjevši čak živu dehijerarhizaciju, pronađenu aktualnost, zdravi smijeh.

Kad se taj mladenački dramski trolist raspao, Tahir je opet stanovito vrijeme radio u duetu, čak u dva dvojca, rasipajući pritom svoje projekte i dosjetke i u dodatnim improvizacijama i angažmanima. Ne znači da se krio iza drugih i umanjivao dogovornost kroz podjelu posla, nego samo da je uvijek bio otvoren napastima neposrednosti, izazovima druženja, potrebama solidarnog djelovanja. Kako bilo, rezultati dramaturškog zajedništva i skupnog pisanja služit će na čast pojedinačnim opusima svih involviranih autora, a u Tahirovu slučaju to će biti samo razdoblje „ranih radova“.

F

Kad je ostao sam na spisateljskom poprištu njemu nije preostalo drugo nego da od početka krene funkcionirati za trojicu. U tercetu je bio isključivo kazališni suputnik, tekstopisac za scenske izvedbe, a kao samostalni autor potvrdio se uskoro i kao romanopisac i kao stihotvorac, oslobodivši svoju jezičnu bravuroznost i leksičku inventivnost do neslućenih razmjera. Dubokih bosanskih korijena (podrijetlom je iz Tešnja, pogodno za start u kazalištu „Trešnja“) i širokih zagrebačkih kajkavskih raspona, raspolažući bodulskim i splitskim čakavskim registrima, njegujući druženje s mađarskim i češkim kazalištarcima, uspostavio je specifičan osobni idiolekt, nešto poput sredozemno- mitteleuropkog esperanta, samona-zvanog „čehotskim“:

X

U tragigrotesknom romanu o „panu Hamletu“ iza te lingvomelažne epiderme zbiva se aktualna politička i intimno dramatična priča, a poezija koja je naizgled izišla iz Slamnigove „kabanice“ zadobila je postupno sasvim osobne tonove. Ironičan i komunikativan, erotičan i provokativan, Tahir Mujičić je istodobno i pjesnik prepun sentimenta i sjete, utoliko i dijakron i anakron, teško uspo-

rediv i svrstiv među suputnike i vršnjake, kako zbog eksplikativnosti i narativnosti, tako i zbog humornog punjenja i parodijskog razlaganja. Ali „Vlaška 99“ i „Primopredaja ili Divljim Tahiristanom“, autentični su lirski mikrokozmosi tek naizgled nakalemljeni na slamnigovski ludizam a duboko impregnirani doživljajnom atmosferom i intimnom intonacijom, što ide od evokacije prohujalih vremena i komornih prostora, pa do evazije u slobodne maštovite protege. Ima dima od Slamniga ali vatra je uvijek Tahirova.

Tahir, čisti truver

Piše: Bosiljko Domazet

P

Čast nam je pozvati Vas na otvorenje retrospektivne izložbe karikatura, skica za kostime i scenu, lutaka, instalacija, filmova...

TAHIRA MUJIČIĆA
Besposlen pop i...

u Galeriji Vladimir Filakovac, Dubrava 51 a, 10040 Zagreb,
u ponedjeljak, 24. veljače 2020. u 19.00 sati

Izložba je otvorena do 12. ožujka 2020.,
radnim danom od 10.00 do 20.00 sati.

 Tel. 2050-063; faks: 2050-051
E-pošta: galerija@ns-dubrtava.hr
Internetska adresa: www.ns-dubrava.hr

Retrospektivna izložba karikatura, skica za kostime i scenu, lutaka, instalacija i filmova truvera i svestranog autora Tahira Mujičića, izložba je koja sublimira čisti užitak.

Tahira smo za tu priliku proglasili truverom, lirskim pjesnikom što je onomad u 12. i 13. stoljeću komponirao svoja djela na sjevernofrancuskom jeziku znanom kao langue d'oïl. Baš nasuprot uvriježenom nazivu 'trubadur' koji bijaše putujući pjesnik, pa i pjevač ljubavni što laude daruje ženama i ženskoj ljepoti.

Tahir je čisti truver i zato što njegovo ime dolazi iz turskog u značenju 'čist', iz arapskog također, uz to i 'neporočan, nevin'.

Izložba je otvorena pod nazivom 'Besposlen pop i...' ili 'radosti teatralizacije (i karnevalizacije).

„Ovaj mi se posljednji naslov izložbe ipak čini najtočnijim. Prafzapraf, to su sljubljeni naslov i vapaj starčeka, koji pokušava zadnjim trzajima dokazati unukama kako nije u životu samo plandovao pišući efemernu književnost, već se od toga i odmarao crtuckajući i kreirajući još jedan paralelni iskrivljeni likovni svijet“, reći će autor.

Tahir konstatira: „I tako uz pinku stida i zeru-mrve-teke kajanja opraštam se ovom izložbom kao grijesima mladosti i porodom od tmine od vlastite likovne scene na kojoj sam takionak bil svjesni autsajder i marginalček, ali koju sam ludo volio i navek se f nju rival. I to je tak“.

Izložbu je Tahir Mujičić, čiji je likovni postav smislio znameniti Ivica Kiš, podijelio u dojmljiv niz, cikluse svojih preokupacija: geg karikature (ciklus "Obješenjaka" – visećih ljudi in plezafcof); crno-bijele i kolor karikature (ili skice za lutke za negdašnji "MManipuli" kabare); skice za realizirane i nerealizirane kostimografije; skice za realizirane i nerealizirane lutke; lutke iz dječjih predstava koje su još na repertoaru; skice i lutka doktora Balthazara (lik koji je napravio za "Zagreb film" i serijal o "Dva izgubljena brata"); animirane filmove u kojima je bio koautor; doku-

mentarne filmove o likovnim umjetnicima u kojima je bio koautor; te raznorazne i glavoprazne pošalice i sprdnje, podmetaljke i fulirancije.

U katalog izložbe uvršten je i tekst Darka Glavana o ciklusu geg karikatura, o 'obješenjacima'. „Taj je, zapravo serijal, ili ta saga, ili opus ... nešto što je unutar Mujičićevih svjetova – svijet za sebe. Autentičan, autohton, autorski osebujan i originalan. Svijet koji, čini mi se, dosada na velikoj i bogatoj sceni hrvatske karikature još nije viđen. Jer što je apsolutno autorstvo nego stvaranje novih svjetova?!?, napisao je Glavan, dodajući da ih je u te nove svjetove upisao Tahir „koji kao da samo čekaju da ih netko prigrlji i posvoji, te lansira u život“.

Tahir Mujičić na otvorenju izložbe svojih radova pod nazivom „Besposlen pop i ...“, u galeriji Vladimir Filakovac u Zagrebu, 24. veljače 2020.

3

Oni kojima si ti prijatelji, da li su oni tebi, to ne moraš uvijek biti siguran. Ali ja sam svim ovim ljudima i svim ovim licima prijatelj. I zbog toga sam sretan što su se okupili na otvorenju izložbe u prilično velikom broju.

Zapravo bi najbolje bilo možda da se pokupim i pobjegnem, a vi onda gledajte i napravite što hoćete. Ono što želi kazati, to nije moja izložba. Ona je utoliko moja što sam neke stvari začinjao, prve skice napravio i nacrtao. Sve drugo su doradili neki drugi ljudi.

Kako sam ja cijeli svoj život praktički uvijek jednom nogom bio u kazalištu, tako sam bio unutar jednog kolektiviteta. Ovo je jedna izložba na kojoj vi vidite početak nečega, to što je post in, vi ne vidite post in kojega je napravila jedna krojačica, ili ne vidite lutku koju je realizirao lutkar, koji je po profesiji, recimo, skulptor. To je i njihova izložba koliko je i moja izložba.

Istovremena ovo je i jedan homage tim takozvanim sporednim, likovnim, neću reći umjetnostima, nego umješnostima. Tim nekim ljudima koji su proveli život u teatru i kad su se podelali njihovi kostimi koje su radili, i kad su se raspale njihove lutke, nestao je jedan cijeli mali svijet koji je postojao.

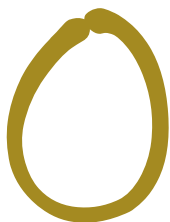
Ovo je sjećanje na njega i sjećanje na dvojicu ljudi koji su nestali sa naše scene. Prije dvije godine umro je veliki scenograf hrvatski i mogu reći moj prijatelj Željko Senečić i vidjet ćete između dvije kostimografije jednu moju osobnu instalaciju jednu vješalicu s njegovim šeširom. I drugi je bio najveći kazališni scenograf i vjerojatno najnadareniji kazališni čovjek od '70. na '80. to je Drago Čavin Turina. Oni koji su se bavili teatrom znali su da je u to vrijeme teatra on bio veći od svih hrvatskih glumaca, svih hrvatskih pisaca dramskih, svih režisera. Jer kad je on napravio scenografiju ovi drugi nisu ni trebali postojati.

Dragi moji prijatelji pogledajte u okrug jedan kolektivni čin, pogledajte te sitnice i ako vam je došadno dođite do okrugloga stola. Na okruglom stolu se nalaze vina. Jedan dio vina je podijeljen da se piju u gemišti, a drugi dio vina su fina sortna vina za koja sam napravio i nekakve naljepnice da vas malo razveselim.

Uživajte ako možete, ili izađite bijesno van. Puno vas volim i pozdravljam. Čao!

(https://www.youtube.com/watch?v=ObJpoz1_6r0)

„Ova je izložba upravo cijeli taj moj, mnogima nepoznat svijet. Nakaradan, relativno naopak (kako bi rekao pokojni Slamnig), bizaran i karikaturalan, šareno kičast, ludički infantilni i infantilno ludičan, riječju svijetu poprilično nepotreban. Ali meni pak životno važan. Nešto kao ispušni ventil... Kao godišnji ili dnevni odmor... Kao zdravo bolovanje, prijevremena mirovina... Kao životni čamac za spašavanje...“ (iz kataloga).

Tahir o sebi

„Prije svega se doživljam kao društveno biće i sve čime sam se bavio bilo je vezano uz društvo.“

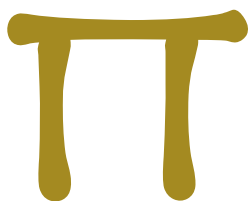

Foto: Damir Krajcar / Cropix

Nisam htio biti slikar, niti kipar, niti likovni umjetnik, nisam imao klasično likovno obrazovanje.

Za to je potreban poseban dar, a mene te klasične likovne discipline nisu nikada puno uzbuđivale nego sam bio čovjek koji je oduvijek u likovnoj umjetnosti radio praktične stvari. Sve svoje likovne vještine koje sam imao još kao klinac pretvorio sam u neakve kazališne, neću reći zanate jer sam nevješt u izradi bilo čega, nego u kazališne discipline, sve što sam radio proizišlo je iz potrebe kazališta. Prije svega sam bio kazališni pisac, pa režiser, i svoje tekstove i predstave koje sam radio počeo sam opremiti likovno. Sve što sam radio počeo sam opremiti svojim vlastitim kostimima, vlastitom scenografijom i lutkama.

Kao dijete rado sam crtao, radio karikature za časopise. Pisati sam počeo vrlo rano, neke svoje tekstove, a crtež je uvijek bio integralni dio tog posla. Na kraju sam uvijek imao potrebu i da nacrtam nešto od toga o čemu sam pisao. Likovnost je dio pisanja, kazališta. Kazališni svijet sam uvijek pretvarao i u likovni. Bavio sam se lutkama i ne smatram to posebnim umjetničkim radom, nego je to bilo za potrebe predstava, osmišljavao sam likove, skicirao ih.

Nikada nisam bio slikar koji sam stvara, slika u osami za sebe. Ne pripadam ljudima ili umjetnicima koji žive izvan društva. Za mene je likovnost društvena, kolektivna. To je kolektivni rad. Kao što je kazalište društvena umjetnost, tako je kod mene i likovnost kolektivna. Kad radim kazališnu predstavu, scenografija kostimi, lutke, to je za zajednički rad na predstavi i za publiku koja će doći to vidjeti. Publika je važna, da to što radim bude za nekoga, da netko to vidi i onda ima smisla. U lutkarstvu ja kreiram lutku, ili u kazalištu kostim za predstavu, ali ja to ne sašijem, nego netko drugi. Ja ne napravim lutku, za to treba biti majstor. Opet netko drugi ju upotrijebi u predstavi, netko to gleda. Netko je napisao tekst za predstavu, netko režirao. Za mene je to uvijek kolektivni prostor. I karikatura je kolektivna umjetnost, ne samo karikaturalnost. Tu se bavim kolektivnom svijesću. Geg – karikatura je odnos između ljudi a ne samo karikatura. Hoću doprijeti do ljudi. Sve što radim funkcionira u neakvim relacijama. Ne pada mi na pamet pisati za predstave na kojima će biti tri gledatelja. Radi se o tome da, ako čovjek već nešto radi, on to radi za nekoga. Dakle ne pripadam ljudima koji žive izvan društva.

Iz kolektivnog se povučem u individualno, onda individualiziram, ali se opet vraćam kolektivnom.

Drugačije se u umjetnosti ne može. To je stvar priče. Moram imati sugovornika, gledatelja, slušatelja, a pri tome sam i individualan. Oduvijek su postojali ljudi koji su komunicirali s konzumentom i oni koji su radili samo za sebe sam ne znam ništa. To se izvješti na primjer u braku.“ šali se: „Svaka žena misli da si tamo, a ti si i drugdje, stigneš sve. Ja napravim niz stvari iz druženja s raznim nadarenim ljudima. Morate se družiti s majstorima svih vrsta ako hoćete nešto napraviti. Od krojača pa na dalje. Svi su važni, ne samo oni na jednoj strani, pisci, slikari, glumci. I ovi drugi su jednako važni, sve djelatnosti.

Živio sam četiri života. Obiteljski, jer obitelj mi je bila važna, pa na radnom mjestu, bio sam zaposlen, onda život izvan radnog mjesta, kazalište, pisanje, likovni rad, i četvrti život bio je društveni život, kontakti s ljudima, društvima, po ugostiteljskim objektima, na događanjima, i to je bilo važno. Najdraža mi je bila obitelj dok je bila kompletna.

Mislim da su moji došli prije 2. svjetskog rata, muslimani koji su došli u Zagreb, a ja sam se rodio u Vlaškoj ulici, i za sebe uvijek kažem da sam „muslić-vlaškovličanec“. „Koje su moje veze s Bosnom?! Imam puno roda u Bosni a napisao sam i jednu knjigu koja je objavljena u zbirci „Sto djela bošnjačke književnosti“. To je edicija koju je izdavao „Behar“ i u koju sam ja uvršten sa svojom knjigom.

Najviše volim raditi jedno, pa onda drugo. Kad se umorim od pisanja onda crtam, a kad mi počne ići na živce crtanje onda pišem. Bježim iz krajnosti u krajnost. Sad nekako u posljednje vrijeme povremeno uvježbavam – ne raditi ništa.

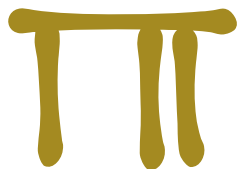
Imam široki dijapazon umjetničkog izraza, od karikature, geg – karikature, kreiranja kazališnih kostima, skica za lutke, kazališnu scenu, rada na animiranom i dokumentarnom filmu.

Kina su nestala jer je nestalo produkcije. Filmovi danas ne rade se za kina. Jedini čovjek koji radi za kina je Woody Alen. Svi rade nekakve nastavke, block bustere, lude animacije, scenske efekte. Više nema tzv. kino-filma, od umjetničkog do obiteljskog. Ne postoji. Zlatno doba filma bilo je 60-tih, 70-tih, do polovice 80-tih godina prošlog stoljeća. To je dakle razdoblje kada nas je kino artikuliralo a ne televizija, da ne govorim o tabletima i sličnim napravama danas. To je bilo vrijeme filma. I moje knjige se bave tim vremenom.

Tahir Mujčić

Zvonjelice für Cvite: /sonetna kapunjera/

Umjesto životopisa

Draga Cvito,

Tvoj se dida rodio 1947. godine u Zagrebu, gdje je išao u “špilšul” kod frau Borić, pa u osnovnu školu u Filipovićevoj, na Laščini kod druga Bolte Auera i druga Jurina, pa u sedmu gimnaziju u Križanićevoj ulici kod mnogih. Dida Ti je, draga Cvito, bio kao dijete divlji, neukrotiv i nježan. Dobivao je često i vrlo zaslužno batine, ali je pritom bio i odličan pa potom i neloš učenik. Najveći problem bila mu je nezasiťna radoznalost, koja ga je gonila u najčudnovatija istraživanja. Nema toga

što nije kušao ili pokušavao isprobati već u ranome djetinjstvu. Znao bi ležati na podu i satima crtati, igrati nogomet od 8 do 22, izazivati vršnjake na tučnjavu, pikulati se i gumbati, odlaziti na kazališne i glazbene pokuse, šalabajzati po Sljemenu i kupati se u Maksimirskim jezerima i na Šalati, lunjati po čagama u Brešću i na Ribnjaku, markirati i za vrijeme nastave sunčati se na Džamiji...

Tvoj se dida, draga Cvito, nije puno promijenio ni uozbiljio na Filozofskom faksu, samo su u život upale djevojke, pa planinarenje, pa ozbiljno bavljenje kazalištem i Tvoja baka! Onda je došao brak, pa Tvoja mama, moja Mejra, pa Tvoja teta, moja mila i za mene uvijek mala Maja.

Tvoj se dida, draga Cvito, uz sve to i zaposlio, te šljakao 30 godina odlazeći svako jutro, kao pripadnik radničke klase, u Institut za strane jezike, pa u Vjesnik i VPA, pa u ZeKaeM, pa u AGM, pa u Egmont i na kraju u Zagreb film. Tvoja mama Mejrica rekla je za didu, kada je imala samo četiri godine, da je prije podne "normalan muškarac, jer radi u uredu". Ali i za nju i za sve druge Tvoj dida je poslije podne bio "nenormalan", jer je pisao, režirao, slikao, stvarao kostime, scene i lutke... Tvoj dida je, Cvito draga, imao dane koji su trajali i po 34 sata. Ali imao je tada vremena i za Mejru i Maju i Sanju i prijatelje i neprijatelje, za ljubavi i mržnje, za roditelje i stvoritelje... Tvoj dida je oduvijek bio mladi starac i stari mladić, ali i dijete kao što si sada Ti!

Roditelji pri odlasku obično ostavljaju nešto svojim potomcima. Kako tko... Tajkuni nekretnine, zlato, dionice, tvornice, vozne parkove... Poljoprivrednici seoska gospodarstva... Slikari kolekcije... Glumci isječke iz novina s kritikama, plakate i kazališne cedulje... A pisci... Pisci ono nešto pisano i tiskano. Tako je i ovaj pisac (prem bi se rada samo zvao književnikom!) odlučio svojoj prvoj unuci (ali i kćerima!) ostaviti baš ovu zbirčicu, koja (vješto-nevješto) pokušava na sentimentalno-humoran, ozbiljno-neobvezujući, ali i sudbonosan način progovoriti o onom najljepšem u ljudskom životu. O vječnom odnosu žene i muškarca. Ali o odnosu kakav ih uistinu i čeka! Onom od sastanaka i rastanaka. Ljubavi i neljubavi. Rata i mira privremenog i vječnog. O odnosu žene i muškarca u kojem se sve rađa i događa. O "ljepoti ružnih riječi" i "ružnoći ljepih". Jer uprav ta ljepota, ponajveća koja postoji jest u maglovitoj nedokučivosti, neizvjesnosti, u iščekivanjima... Jer sve je prolazno, pa i ljubav. Ali s time da iza nje skoro uvijek dolazi neka druga, nova, možda ljepša... Iz koje će se dogoditi sve. Pa i mi sami.

No, netko će se mudar upitati: "Zar je to knjiga koju bi ozbiljan djed trebao ostaviti svojoj malenoj unuci?" Nije li prikladnija kakva pop-up slikovnica s medekima i pužekima, barbikama i simbama? Zašto baš ovo i ovakva knjiga? Odgovor je... Djed-dida je neozbiljan, ali ne baš toliko da bi bio i infantilan. On samo ozbiljno voli. I drži da će njegova unuka kada odraste bolje shvatiti smisao ove ukoričene pjesmarice nego što je shvaćaju i njegovi vršnjaci. A smisao je primarno u relativizaciji, desakralizaciji i demistifikaciji tih svetih odnosa muško - žensko. O ljepoti koju može pružiti samo opuštanje uz ljubav. Koliko trajala da trajala. Pa makar u mrvicama koje od nje dobivamo. Čak i u uzaludnom doživotnom čekanju.

I zato ovaj 101 mini monolog, ovu malenu monodramu u božanskom pjesničkom obliku... U zvonjelici, glasinki, rumorki iliti sonetu, treba shvatiti kao iskreni samokritični i samoodajnički muški kut sagledavanja te vječne i božanske teme... Kao rakurs jednoga djeda...

No, mila moja Cvito, što je Tvoj dida odlučio ostaviti Tebi osim ove knjige, koju ćeš početi čitati vjerujem tek kao gimnazijalka?!? Ostavlja Ti vječnu ovozemaljsku, ali i ljubav sa svijeta na koji će neminovno poći. I ostavlja Ti svoju Mejru i Maju, pa batu i tatu Joju, pa Lida i... ono manje važno! Četrdesetak dramskih tekstova napisanih šesteroručno, četveroručno i dvoručno... Desetak knjiga te previše dobrih, osrednjih i loših pjesama... Video kasete sa svojim predstavama, audio

kasete s radio dramama, CD-ove sa (svojim) rockom, svoje musicale, operete, operice, cabarete, lutkarske predstave, farse, burleske i... I nažalost, ne mnogo od onoga što ovo vrijeme i vremena koja dolaze daleko više cijene! Dida Ti, Cvito moja draga, želi ostaviti i sjećanje na sebe. Ne zato što želi biti zapamćen, već zato što želi da u Tebi živi njegova "didina" ljubav.

Ali da ovaj "životopis" ne izgleda kao kakav tugaljivi i pekmezasti rastanak, znaj Cvito draga, dida te čeka svaki dan. A Ti znaš gdje Te čeka. U Podolju i u Borićima, u našem Starom Gradu, na našem Hvaru.

Cvito draga, voli Te Tvoj dida i didulica.

I to je, eto, nekakav, ali didin životopis.

P. S.

A budeš li, moja Cvito, u današnjim mojim godinama i Ti pisala svoje sonete, iz dišpeta napiši 101 sonet iz svog ženskog rakursa. Kao baka. I kao unuka.

Tahir je bio čovjek trga, pozornice i kafane

Piše: Sinan Gudžević

U Starom Gradu je Tahir bio narodna radost. Trgovi Ploča, Škor i Tvrdalj bili su njemu pozornica.

Na Škoru gdje su se održavala čitanja na Faropisu, svi su imali nešto grča, samo je Tahir bio Tahir. Tu opuštenost i dokonanje nazvao sam tahiret, sa ljetnim dženetskim baštama i susretima Alem Ćurin, Tahir (kombinirana tehnika, papir)

Dana 22. februara otišao je s ovoga svijeta Tahir Mujičić, pjesnik, pripovjedač, dramaturg, režiser, lutkar, karikaturist, urednik, glumac. Otišao je sa svijeta na rođendan svoje kćeri Mejre, koja je sada posljednje dijete iz porodice Tahira i Sanje, nakon što je prije četiri godine preminula mlađa Mejrina sestra Maja.

Tahir je bio umjetnik polivalentan. O tome je, o 60. godišnjici njegovoj, Arsen Dedić napisao pjesmu s naslovom "Dragi moj Tahire":

ТТТ

Δ

*Ti si benevolentan
Ti si solventan
Inteligentan
Ti si latentan
i frekventan
Ti si turbovalentan
ter kurentan
Sretan, niskobudžetan
Ti nisi prepotentan
štetan ni sujetan
Ali u nas
je
neoprostivo
biti
polivalentan*

Alem Ćurin, Tahir
(kombinirana tehnika, papir)

Završna riječ, pridjev *polivalentan* poanta je Arsenova, i on ju je tu stavio kao mjerodavan svjedok “polivalentnosti”, to jest nečiste krvi. Tahir se izjašnjavao kao Hrvat musliman, a Arsen je dobro znao kakav status u nas imaju polutani i polivalentni. I znao je kako polivalentnost u nas rulja lako vrgne u polivalentnost.

Tahira sam upoznao u Starigradu na Hvaru, i dvadesetak godina smo se ondje vidali svakodnevno uglavnom u avgustu mjesecu. Ljeti su u Paizu boravili svi članovi njegove porodice, supruga Sanja, kćeri Mejra i Maja, te njihovi muževi Jovan Brajović i Vid Mesarić. Paiz ili Pajiz, to je ime kojim mještani zovi Starigrad, ili Stari Grad.

Tahir je u Starom Gradu bio na stalnom aktivnom odmoru. On je od 2002. bio dobar duh književnog festivala Faropis, na kojem je gostovalo dosta pjesnika i pripovjedača. U ljeto 2005. uprizorio je “Komediju od Raskota” renesansnu tvrdu pastoralu nepoznatog autora napisanu na plamuskom govoru sa hrpta Hvara, u Plamima se i zbiva, negdje između Jelse i Sućurja, daleko od mora.

Glumci su bili svi Tahirovi prijatelji, ovdje spominjem samo neke: braća Ugrina, Kristijan i Robert, pa Zoran Kelava, pa Dinko Ferandin Lupi, a Cvitu, jedini ženski lik, igrala je Beti Lučić. Igralo se u starigradskom Molom Selu, na ledini u Rudeta dvorima, među maslinama i smokvama. Predstava je bila kulturni događaj sezone za Starigrad.

Tahir je priredio i jednu ponoćnu predstavu za ugostitelje koji rade do kasno. Sve je bilo opušteno, glumci su igrali s radošću, a Kiki Ugrina je na pozornici jahao i na magarcu Zazunu, kojega je prethodno upitomio porcijom rogača. Igrano je barem pet predstava.

Tahir je bio i zadovoljan i sretan. Kulturni i svakodnevni ljetni život Starigrada više se nije mogao zamisliti bez Tahira Mujičića. O tome je Tonko Maroević sastavio sonet i naslovio ga “Čičindulinu iz Pajiza”

*Kad jedna daska susretne se s daskom
što život znači odmah se pohvali
– ja sam od onih što u glavi fali
i rado ću se služiti tvom maskom.
Osokoljena iznenadnom laskom
daska koju su teatarskom zvali
onoj faličnoj od srca odvali:
– odsad pod mojom navijek bit ćeš paskom.
Osigurane više nego kaskom
dasaka duo sretno se ustali.
pa rastavit se neće niti časkom.
Sudbinski susret okrunjen je praskom,
vodaskni odjek nije bio mali –
– kao kad Tahir susreo se s Raskom.*

Tahir je bio čovjek trga, pozornice i kafane. Bio je štedar u razgovorljivosti, a nepresušno duhovit i nezahťjevan. Svoje slušaocje je obasipao pričama, a ovi su njega i sebe obasipali smijehom. Kad se prije podneva ili s večeri iz neke kafane, konobe ili kafića čuo grohotan smijeh, oni koji se u starigradske prilike razumiju, znali su da tamo sjedi Tahir i ekipa.

Bio je kafanski čovjek, u njegovu društvu je po jedinici vremena trošeno mnogo riječi. Trošeno je i vina, čašama se brzo sušilo dno. U toj potrošnji je on bio najštedriji. U trošenju riječi i vina nije

pokazivao nikakve znake ni samohvale ni narcizma, stvar koju je među umjetnicima lako tražiti, a jako teško ne naći. Bio je nepušač, govorio je kako su njegove tetke u Vlačkoj 99 popušile jednu godišnju proizvodnju uzorne tvornice duhana.

Bio je versifikator visoka stila, njegove *zvonjelice* će ostati dok bude jezika na kojem je pisao. Neke od njih su sačinile knjigu za pjesnikovu unuku Cvitu, *Zvonjelice für Cvite*. A bio je improvizator, najprirodniji predstavnik onoga teatarskog aleksandrijskog principa koji kaže da je život teatar i gluma, i da je tvoj zadatak da glumom odagoniš životne turobnosti, ako nećeš da padneš u kaznu da te tegobe primiš na leđa i nosiš.

Tahir Mujičić sa unukom Cvitom Brajović, godine 2005. (Foto: Mio Vesović/MO)

Zgodno je mjesto da sačuvam od zaborava jednu starigradsku zgodu s Tahinom. Ispred nepreskocivim *restorančićem* Antika jedne tople večeri sjedili smo s Tahinom za stolom na uličici. Dvije elegantne dame srednjih godina prolazile su ispred Antike, kad je jedna zastala kraj našeg stola i kazala onoj drugoj: “Draga, dođi da te upoznam sa najboljim vinarom otoka Hvara, s gospodinom Androm Tomićem iz Jelse.”

Andro Tomić nije bio za stolom, dama je Androta zamijenila s Tahinom. Tahir, čovjek teatra i razgovora, pružio je ruku dami i kazao im: “Milostive gospoje, sed’te sa non i taštojte malo i ovega vina iz naše starogrojske Antike. Ovo ovode je isto dobro kao i ono iz Jelse.” Gospoje su, učinilo se, već bile odlučile da nam se pridruže, ali sam igrokaz pokvario ja, jer se nisam mogao suzdržati od smijeha.

One su otišle dalje malo pokunjene, a Tahir me je blago prekorio, na perfektom sandžačkom: “Ada Gudževiću, ada moraš li ti baš pred ovom Antikom biti moj partibrejker!” Bio je *sluhista*, jedinstven primjer, znao je mijenjati govore i jezike, ubacivati svakojake riječi, a slušalac je mislio da govori drugim jezikom. Nezaboravna je anegdota iz Praga, kad ga je neki penzioner Čeh upitao: “Mluvíte česky?” (Govorite li češki), a Tahir mu odgovorio: “Ne, ja ga imitiram!”

U Starigradu, ili kome je milije u Starom Gradu, Tahir je bio narodna radost. Trgovi Ploča, Škor i Tvrdalj bili su njemu pozornica. Na Škoru gdje su se održavala čitanja na Faropisu, svi su imali nešto grča, samo je Tahir bio Tahir. Tu opuštenost i dokonanje nazvao sam *tahiret*, sa ljetnim dženetskim baštama i susretima.

Kad Tahir jedne godine nije mogao doći, jer je imao operaciju kukova, u Starom Gradu je zavladała tišina i tiština, pa smo je prozvali *tahiritis*. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje nije imao predstavu da su ljudi na Hvaru počeli poboljšavati od tahiritisa, no je srećom poslao

Tahira na oporavak, pa je šteta ipak ostala u granicama.

A kakvi su ljudi tada prolazili starogradskim kalama i trgima: Tonko Maroević, Alem Ćurin, Dinko Lupi, Aljoša Vučković, Simo Mraović, Zvonko Todorovski, Enes Kišević, Jakša Fiamengo, Daša Drndić, Daniel Nečas Hraste, Miljenko Jergović, Boris Dežulović, Dragana Tripković, Dževad Jogundžić. Eto, došli smo dotle da ih skoro pola više nema.

Tahir je bio *ime* još za Jugoslavije. Njegova vestern parodija (načinjena utroje, sa Senkerom i Škra-beom) "O'Kaj" igrana je četrnaest godina, ali Tahir nije sa poznatosti dizao nos. Nikad se nije ničim hvalio, bio je čudesan u svojoj prirodnosti i prirođenoj skromnosti. Bio je vinopija, a u piću nije mijenjao narav.

I bio je stalno na radnom odmoru: pisao je pjesme, prikaze, napisao je i roman "Budi Hamlet, pane Hamlete!" Posljednje dvije knjige pripovijesti o filmovima, kinima i Zagrebu naslovljene nekontrolirano zaigrano "Mali romani" pokazuju raskošnu pripovjedačku umješnost Tahira Mujičića. Čitaju se na eks, u svakoj od njih bi pohlepan epigon mogao naći građe za svoja sabrana djela. Ali ih napisati ne može, jer se djela ne pišu građom nego riječima.

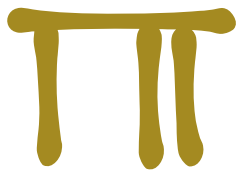
Tahir Mujičić će biti ispraćen na Mirogoj iz dvorane na Krematoriju. Ali kremiran neće biti, tu će se ispred krematorija klanjati dženaza, a onda će mu tijelo biti odnijeto nizbrdo u mirogojski zijev zemljin. Tako se oporučni njegov sonet naslovljen "Sutra će me prosut" neće ostvariti, neće na timunu biti njegovi ni zeti ni ćeri, a samo će neupitan ostati posljednji vers oporučne zvonjelice:

*sutra će me prosut posrid moje vale
ne po duzine muški nosu ča konope
dvi tvoje ruke će pomilovat vale
i znat ćemo ura je za razrišit grope
sutra će me prosut a vele biće jugo
na timunu sidit zeti će i ćeri
kad prah mi sol očuti mahat ću im dugo
dok me ne zakrile zapinjene dveri
sutra će me prosut ka cukar u kavu
zasladit s menom more a mene dosolit
samo penta činit će za kapučin pinu
ja ćutit ću kurenat vi na kraju bavu
za vas ovod biću uvik i za vas se molit
a život je proša mi ka lip film u kinu*

(izvor <https://www.portalnovosti.com/tahir-mujicic/> ; Maksimir i Mirogoj | 3 / 3 / 2026.)

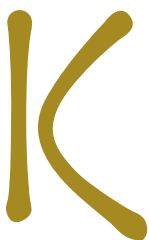

Slovo o Tahiru

Tahir Mujičić rođen je u Zagrebu 21. srpnja 1947. u zagrebačkoj Vlaškoj ulici, u kojoj je i odrastao. Znatno poslije, posvetio je tom životu u Vlaškoj dvije zbirke pjesama. Diplomirao je 1974. komparativnu književnost i jugoslavistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2004. godine ima status slobodnog umjetnika.

Osnivač je i suosnivač kazališnih družina HPK-Hvar, Malik Tintilinić - Kazalište „Trešnja”, glumačke družine Histrion, lec MManipuli, ad HOC, Teatar za po doma i UHLOD. Radio je kao menadžer, novinar, urednik i glavni urednik u Vjesnikovoj izdavačkoj kući. Bio je direktor Egmonta Hrvatska. U njegovoj biografiji piše da je bio: dramski pisac, pjesnik, scenarist, redatelj, scenograf, kostimograf, lutkar, kazališni i filmski djelatnik.

Kao umjetnički direktor Zagreb filma pokrenuo je ponovnu proizvodnju animirane serije o profesoru Baltazaru. Režirao je te kreirao scenu, kostime i lutke u nizu hrvatskih kazališta. Pisao je kazališnu kritiku u periodici (TLO, Studentski list i Telegram), prevodio s engleskog i njemačkog, pisao scenarije za TV serije, film, TV-drame i radio-igre.

Od 1994. objavljuje poeziju stvorivši opus oseburna jezičnog izričaja i tematike. To je svojevrsni poetski kabaret u kojem, u raznim formama (sonet, balada, limerick, slobodne forme), zahvaća širok raspon motiva: od ljubavno-ispovjednih do povijesno-nacionalnih, ali uvijek s ironijskim odmakom i duhovito.

Objavio je jedanaest knjiga poezije, a već u prvoj zbirci “Kokot u vinu” jasna je nakana da se autor poziva na tri tradicije: kajkavski urbani zagrebački žargon i pripadajuću mu književnost, dalmatinski i dubrovački jezični izričaj i povijest, te naposljetku decentno i suzdržano na svoje bosansko podrijetlo.

Objavio je tri zbirke pripovjedaka i nagrađivani romaneskni prvijenac *Budi Hamlet, pane Hamlete!*, surađivao s Hrvatskom televizijom kao urednik emisija o kazalištu i scenarist. Dobitnik je više nagrada.

U kazalištu djeluje od početka 1970-ih kao dramatičar, dramaturg, scenograf, kostimograf, redatelj. U razdoblju 1971-1984. u kazališnoj trojci znanom kao Mujičić&Senker&Škrabe sudjeluje u nastajanju i postavljanju šesnaest kazališnih predstava među kojima se ističu parodije raznih legendi i pripovjednih tekstova koji veličaju junaštvo, i to za ZKM, Gradsko kazalište Komediju, osječki HNK, Teatar &TD i za Glumačku družinu Histrion. U kazalištu se ističe “kajbojski glazbeni strip” O’Kaj koji se zadržao na repertoaru do 1986. i postigao više od 300 izvedbi i brojna gostovanja

V

H

X

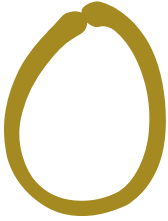
po Europi. Igrano mu je više lutkarskih tekstova za djecu u kazalištu lutaka u Zadru i Rijeci. Autor je 42 dramska teksta, od kojih je 39 igrano, a kazališna djela objavljena su mu u nekoliko svezaka. Član je hrvatskih strukovnih organizacija DHK-a (kao književnik), HDDU (kao redatelj), ULUPUH-A (kao kostimograf, scenograf i lutkar), te međunarodnih PEN-a, ITI-ja, UNIMA-e i ASIFA-e.

Iz bibliografije: *Porod od tmine*, Mujičić&Senker&Škrabe, Centar za kulturnu djelatnost Saveza socijalističke omladine, Zagreb, 1979.; *Dvokrežje ili Dva fašnika*, drame, Mujičić i Senker, [crteži Hrvoje Šercar], Zagreb, AGM i Hrvatsko društvo kazališnih kritičara i teatrologa, 1994.; *Kokot u vinu*, pjesme, Zagreb, Meandar i AGM, 1994.; *Žjada*, drame, Mujičić&Senker&Škrabe, Zagreb, Naklada MD, 1995.; *Torzo kavehaz*, Mujičić&Senker&Škrabe, prijevod na mađarski Orsolya Gallos, Pecs /Pečuh, Horvat szinhaz / Hrvatsko kazalište, 1996.; *Irski Iranec i iranski Irec : svehrvatska pjesmarica*, [crteži i kolaži Antun Boris Švaljek], Zagreb, Naklada MD, 2000.; *Kokoš in the rye iliti jednom tjedno : stojjedna dalmatinka cca pedestpostotna i pjesmozbir čovjeka koji nije znao držati riječ*, [crteži u Hrvoje Šercar], Zagreb, AGM, 2000.; *Zvonjelice fuer Cvite : (sonetna kapunjera)*, [ilustratori Nevenka Arbanas ... et al.] Zagreb, V.B.Z., 2004.; *Primopredaja ili Divljim tahiristanom*, pjesme, [ilustracije Đenana Voljevica-Čičić], Zagreb, Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, 2004.; *Nauk od žena ili Tropižđe donje*, drame, Zagreb, AGM, 2008.

Hrvatski dramski pisac, pjesnik, scenarist, redatelj, scenograf, kostimograf, lutkar, kazališni i filmski djelatnik Tahir Mujičić umro je u nedjelju, 22. veljače 2026. u Zagrebu.

Otomansko carstvo

Otomansko carstvo prvo

uza desni duvar otoman a na njemu oblak dima duhanskog
 ispod oblaka nena moja rahmetli zildifa
 uza lijevi duvar otoman a na njemu oblak dima duhanskog
 ispod oblaka nena moja rahmetli ajša
 uza duvar središnji i opet otoman a ponad njeg dva oblaka
 dima duhanskog a ispod njih pranena moja rahmetli nana

a

usredsrijede

mangala

elem

ponad otomana tri srasli oblaci duhanski

a na njima

sjedi on sjedi melek i gleda i sluša

ispod oblaka sakupila se tri

otomana

i na njima sjede puše kahvenišu

misle plaču misle plaču misle

moje

nena nana nena

cijelo otomansko carstvo jedno

Otomansko carstvo drugo

nena zildifa preko šeker kocke srkne tanku kahvu iz
 vrelog fildžana pa otuphnu kolut dima put stropa
 nena ajša isto

pranena nana išaretom me zovnu i tutnu mi dinare
 u malu šaku

i niz basamake po tri pakla ibra po tri pakla drave
 po tri pakla drine pa uz basamake i opet k mangali
 ja stao pa gledam na tri otomana dvije nene i pranenu
 nanu i dim kojeg nema jer se razišao

soba nam je oker kažem poistiha

ko to kaže pita pranena nana

ja to je oker boja rekao moj učitelj bolto drug aurer

i to je od nikotina biva od duhana ibra drave i drine

e nije kaže pranena nana to je kaki boja a oker je okerao

naše šamije i suzom i tugom i borom i bolom ih zaogrno

O

i pripali nena zildifa ibar
 i pripali nena ajša dravu
 i pripali pranena nana drinu
 oblaci se spojiše ko tri duhanske rijeke i ja nisam vidio
 više
 ništa

Otomansko carstvo su tri sećije

T

nena zildifa koju zovem majka okrenu fildžan otpuhnu dim pa
 preokrenu fildžan i gleda
 vidi udovicu već trideset zima vidi dvoje rano umrle djece
 troje žive i šestog tahira odvedenog osmog maja četrdesetpete
 iz njegovog hotela put jazovke vidi unuka arfana koji je
 stigao iz njemačkog logora sa sedamnaest godina i tridesetsedam kila
 što još vidi u preokrenutom kletom fildžanu
 vidi nije kraj ni konac piše i opet će suze
 nena ajša koju zovem hama okrenu svoj fildžan otpuhnu dim pa i
 opet preokrenu fildžan i sluša

HO

čuje napuštenicu već deset zima jer muž je salih morao pobjeći
 desetog maja četrdesetpete i ostaviti tri djevojčice s njom
 što se još čuje iz preokrenutog kletog fildžana
 čuje se da nema ni konca ni kraja i da će zaboljeti opet
 pranena nana koju zovem nana nit okreće fildžan nit gleda nit
 sluša ona je sa sinom salihom svojim negdje u francuskoj s drugim sinom
 džafferom na robiji u zenici s unukom sadom na
 brestovcu i s grudoboljom
 pranena nana žmiri i ne treba fildžan

što će joj fildžan
 da kaže kako se ne vidi nafaka
 da kaže kako je sve do kraja samo bol

jer svi su njezini na putu

a to nit jest nit more bit nafaka
 jer sve je zna ona do kraja samo bol

A

a u dimu u oker sobi nad mangalom u fildžanu na otomanima samo
 oni kojih nema
 i rodna zemlja koje nema

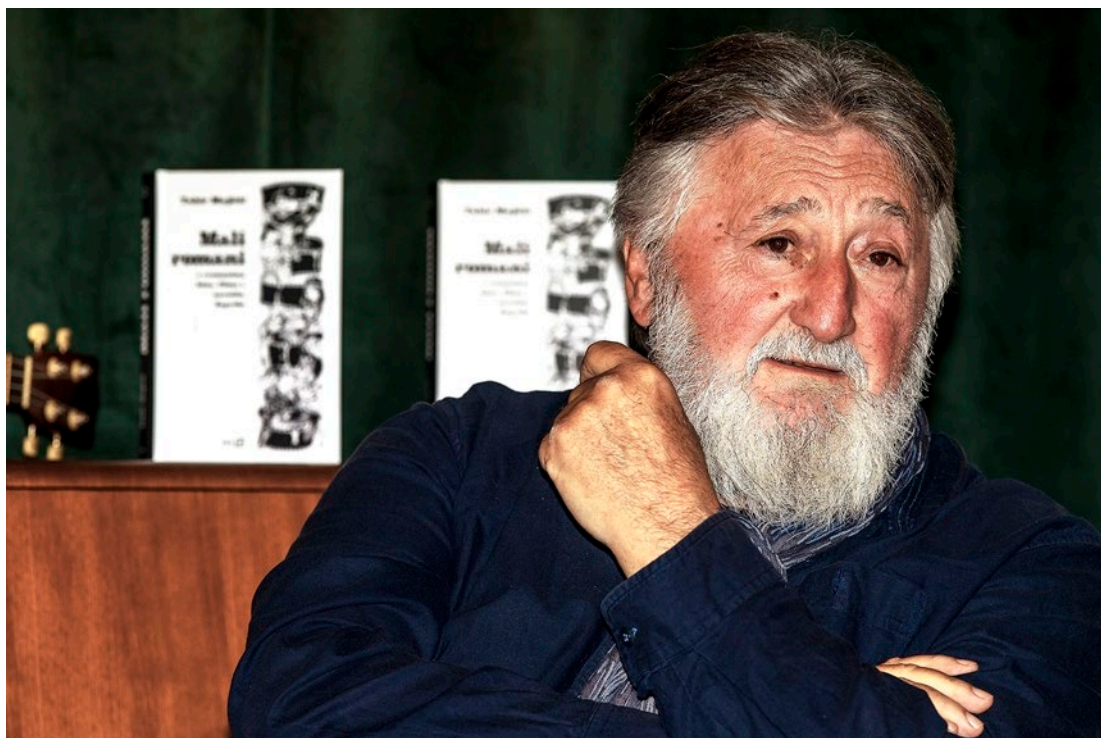

Foto: Nikola Šolić

Živio sam četiri života. Obiteljski, jer obitelj mi je bila važna, pa na radnom mjestu, bio sam zaposlen, onda život izvan radnog mjesta, kazalište, pisanje, likovni rad, i četvrti život bio je društveni život, kontakti s ljudima, društvima, po ugostiteljskim objektima, na događanjima, i to je bilo važno. Najdraža mi je bila obitelj dok je bila kompletna.

Mislim da su moji došli prije 2. svjetskog rata, muslimani koji su došli u Zagreb, a ja sam se rodio u Vlaškoj ulici, i za sebe uvijek kažem da sam „muslić-vlaškovuličanec“. „Koje su moje veze s Bosnom?! Imam puno roda u Bosni a napisao sam i jednu knjigu koja je objavljena u zbirci „Sto djela bošnjačke književnosti“. To je edicija koju je izdavao „Behar“ i u koju sam ja uvršten sa svojom knjigom.

